

سه سطحی علوم و فنون ادبی (۱)

پایه دهم ادبیات و علوم انسانی

نسبتاً دشوار، دشوار، دشوارتر

● سؤال‌ها در سه سطح مرتب شده‌اند: بر اساس درصد مراجعه در آزمون‌های کانون

همراه با پاسخ تشریحی

۸۸ سؤال دشوارتر

۱۱۶ سؤال دشوار

۱۴۶ سؤال نسبتاً دشوار

۳۵۰ سؤال

گزینشگران:

هیأت مؤلفان کانون فرهنگی آموزش

انتشارات کانون فرهنگه آموزش

عنوان کتاب:	سه سطحی علوم و فنون ادبی (۱) پایه دهم ادبیات و علوم انسانی (ویرایش اول)
برنامه ریزی آموزشی:	نسبتاً دشوار، دشوار، دشوارتر
مدیر پروژه:	کاظم قلمچی
مدیر تولید:	رضا فیاض
گزینشگران:	لیلا فیروزی
ویراستار:	فاطمه رئیس زیدی، امیر داورپناه، اعظم نوری نیا، امیرحسین کمانی
هماهنگی و نظارت علمی:	امیر داورپناه
واحد مستندسازی:	امیرحسین کمانی
حروف چین:	حمیدرضا رحیم خاتلو، سارا معصومزاده، هانیه رمدانی، مرتضی عزیزی
ناظر چاپ:	مهرین علی محمدی جلالی
قطع:	سوران نعیمی
نوبت چاپ:	رحلی
چاپخانه:	اول (۱۴۰۲)
تیراژ:	مؤمن
لیتوگرافی:	۲۰۰۰ جلد
قیمت:	هنرپردازان بیست
شابک:	

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

تیراژ	سال چاپ	نوبت چاپ
۳۰۰۰ جلد	۱۴۰۲	اول

دو ویژگی مهم کتاب‌های سه سطحی عبارتند از:

- ۱ سؤال‌ها، در سه سطح تنظیم شده‌اند: سؤال‌های نسبتاً دشوار، دشوار و دشوارتر. بنابراین اکثریت دانش‌آموزان، مخاطب این کتاب هستند: دانش‌آموزانی با نمره بین ۱۴ تا ۲۰ در مدرسه و با ترازهای بیش از ۴۷۵۰ در آزمون‌های کانون.
- ۲ تک تک سؤال‌ها، شناسنامه و هویت دارند (یعنی سؤال‌ها به‌طور سلیقه‌ای و صرفاً براساس نظر اشخاص تنظیم نشده‌اند). بلکه براساس آمار و میزان مراجعه در آزمون‌های استاندارد کانون و ارزیابی کارشناسان چیده شده‌اند.

عنوان کتاب	هماهنگی و نظارت	گزینشگران
علوم و فنون ادبی (۱)	امیرحسین کمائی	فاطمه رئیس‌زیدی، امیر داورپناه، اعظم نوری‌نیا، امیرحسین کمائی

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۴۷۵۰ تا ۵۵۰۰ از هر ۱۰ سؤال به ۱ سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۵۵۰۰ تا ۶۲۵۰ از هر ۱۰ سؤال به ۲ (یا ۳) سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۶۲۵۰ به بالا از هر ۱۰ سؤال به بیش از ۴ سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۴۷۵۰ تا ۵۵۰۰ از هر ۱۰ سؤال به ۲ سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۵۵۰۰ تا ۶۲۵۰ از هر ۱۰ سؤال به ۳ (یا ۴) سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۶۲۵۰ به بالا از هر ۱۰ سؤال به بیش از ۵ سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۴۷۵۰ تا ۵۵۰۰ از هر ۱۰ سؤال به ۵ سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۵۵۰۰ تا ۶۲۵۰ از هر ۱۰ سؤال به ۶ (یا ۷) سؤال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۶۲۵۰ به بالا از هر ۱۰ سؤال به بیش از ۸ سؤال پاسخ دهند.

دشوارتر

دشوار

نسبتاً دشوار

این کتاب دو ویژگی مهم دارد. ویژگی نخست، این که سؤال‌ها، در سه سطح تنظیم شده‌اند: سؤال‌های نسبتاً دشوار، دشوار و دشوارتر. بنابراین نیمی از دانش‌آموزان، مخاطب این کتاب هستند یعنی دانش‌آموزانی با نمره بین ۱۴ تا ۲۰ در مدرسه و با ترازهای بیش از ۴۷۵۰ در آزمون‌های کانون.

ویژگی دوم کتاب این است که تک تک سؤال‌ها، شناسنامه و هویت دارند و براساس آمار و میزان مراجعه* در آزمون‌های استاندارد کانون چیده شده‌اند. سؤال‌ها به‌طور سلیقه‌ای و صرفاً براساس نظر اشخاص تنظیم نشده‌اند. معلوم است که چند درصد دانش‌آموزان شرکت کننده در آزمون‌ها به هریک از سؤال‌ها مراجعه کرده‌اند و چند درصد دانش‌آموزان به هر سؤال پاسخ صحیح داده‌اند. معیار اول که در مشخصات هر سؤال در زیرنویس آن می‌بینید میزان مراجعه آزمون‌دهندگان است (ن) و معیار دوم درصد پاسخ‌گویی صحیح است (✓). اگر به ترتیب توالی سؤال‌ها توجه کنید متوجه می‌شوید اولین سؤال هر بخش که در گروه "نسبتاً دشوار" قرار دارد میزان مراجعه کننده بیشتری در آزمون‌های کانون داشته است. یعنی تعداد بیشتری احساس کرده‌اند که می‌توانند از عهده آن سؤال برآیند البته ممکن است احساس و تلقی اولیه دانش‌آموز با واقعیت متفاوت باشد و در عمل درصد پاسخ‌گویی متناسب با میزان مراجعه نباشد یعنی به یک سؤال تعداد بیشتری مراجعه کنند و با آن درگیر شوند ولی پاسخ صحیح‌شان کم‌تر باشد.

چون نحوه انتخاب سؤال‌ها و نظم و ترتیب سؤال‌ها به‌صورت سلیقه‌ای نیست و مبنای علمی و آماری دارد بنابراین دبیران و دانش‌آموزان می‌توانند برنامه دقیق‌تری برای استفاده از کتاب داشته باشند. هر دانش‌آموز می‌تواند توقع خود از میزان پاسخ‌گویی به سؤال‌های هر بخش را از قبل تعیین کند در نتیجه دانش‌آموز متوسط از درگیر شدن با سؤال‌ها سرخورده نخواهد شد. دانش‌آموز متوسط می‌تواند از سطح اول سؤال‌ها، یعنی سؤال‌های نسبتاً دشوار حدود نیمی از سؤال‌ها را شخصاً پاسخ دهد و از سطح دوم، یعنی سؤال‌های "دشوار" می‌تواند حدود بیست تا سی درصد را پاسخ دهد و تعدادی از باقی‌مانده سؤال‌های این دو بخش را با کمک پاسخ‌نامه تشریحی بیاموزد. اما از سوی دیگر دانش‌آموزان قوی‌تر می‌توانند انتظار داشته باشند که به اکثر سؤال‌های نسبتاً دشوار پاسخ دهند. بیش از نیمی از سؤال‌های دشوار را حل کنند و مثلاً سی یا چهل درصد سؤال‌های چالشی‌تر از بخش سؤال‌های «دشوارتر» را حل کنند.

هویت داشتن و شناسنامه‌دار بودن سؤال‌ها و سه‌بخشی بودن سؤال‌ها در سه گروه نسبتاً دشوار، دشوار و دشوارتر دو ویژگی این کتاب است که به شما امکان برنامه‌ریزی برای مطالعه عمیق‌تر و درگیر شدن با "چالش‌های دلپذیر" علمی را می‌دهد. البته در هنگام مطالعه زیرنویس و نشانی هر سؤال به این نکات نیز دقت کنید که هر سؤال در کدام ماه از سال آزمون گرفته شده است و آیا آن سؤال در نزدیکی امتحانات، قبل یا پس از امتحانات مدرسه و یا در ایام تابستان پرسیده شده است. این نکات برای خواننده نکته سنج از این جهت اهمیت خواهد داشت که تشخیص می‌دهد میزان مراجعه و احساس دانش‌آموزان از سطح دشواری سؤال همواره یکسان نیست و میزان و درصد پاسخ‌گویی ایشان در دوره‌های زمانی مختلف و متناسب با نزدیکی و دوری امتحانات مدرسه و این که آیا آزمون کانون به صورت مستقل، پوششی یا تجمعی و تراکمی برگزار می‌شود متفاوت خواهد بود. ضمناً این که هر سؤال در ابتدا یا انتها یا میانه مجموعه سؤال‌های درج شده، تا حدودی احساس دشواری متفاوت و میزان پاسخ‌گویی متمایزی را ایجاد خواهد کرد. اما به هر حال حاصل جمع‌بندی آماری و حذف داده‌های ناهمگن و اظهارنظر خبره‌گرایانه چندین دبیر صاحب نظر مرجع بسیار مطمئن و استنادی برای تعیین سؤال‌های دشوار و سطح بندی آن‌هاست. در پایان از صاحب‌نظران و کارشناسان و دبیران و استادان گرامی و نیز دانش‌آموزان دقیق و نکته‌سنج خواهش می‌کنم نظرات و پیشنهادها را با ما در میان بگذارید. باشد که این کتاب منبع مؤثری برای ارتقاء منظم و هدفمند پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان باشد و به دبیران گرامی در این راه کمک مطلوبی بنماید.

کاظم قلم‌چی

*میزان مراجعه به معنی تعداد دانش‌آموزانی است که به سراغ سؤال می‌روند و به آن سؤال پاسخ می‌دهند خواه پاسخ‌شان صحیح یا اشتباه باشد. دانش‌آموزان در برخورد اول احساس می‌کنند که آیا از عهده آن سؤال برمی‌آیند یا نه و این موضوع سبب می‌شود که دانش‌آموز با آن سؤال درگیر شود یا خیر. درصد پاسخ‌گویی: درصد دانش‌آموزانی است که به هر سؤال پاسخ صحیح می‌دهند.

۱ از این فهرست به عنوان راهنمای مطالعه استفاده کنید.
۲ بر اساس آمارهای زیر و ابزار ارزیابی (با رنگ آمیزی خانه های اولویت های مطالعه خود را تشخیص دهید.
۳ قبل از هر بار مطالعه، تسلط خودتان را با توجه به خودارزیابی تان و بر اساس جعبه ابزار کارنامه رنگ آمیزی کنید.

۱	فصل یکم	شماره صفحه	تعداد تست	شماره تست	ارزیابی پیشرفت
					مسئله نسبتاً مسئله مسئله نیست
	سؤال های نسبتاً دشوار	۹	۳۱	۱-۳۱	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار	۱۴	۳۲	۳۲-۶۳	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار تر	۱۹	۳۶	۶۴-۹۹	آبی سبز زرد
	پاسخ تشریحی	۷۲			جمع بندی درس
	جمع		۹۹		آبی سبز زرد
۲	فصل دوم	شماره صفحه	تعداد تست	شماره تست	ارزیابی پیشرفت
					مسئله نسبتاً مسئله مسئله نیست
	سؤال های نسبتاً دشوار	۲۷	۴۸	۱۰۰-۱۴۷	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار	۳۴	۲۴	۱۴۸-۱۷۱	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار تر	۳۸	۲۴	۱۷۲-۱۹۵	آبی سبز زرد
	پاسخ تشریحی	۸۱			جمع بندی درس
	جمع		۹۶		آبی سبز زرد
۳	فصل سوم	شماره صفحه	تعداد تست	شماره تست	ارزیابی پیشرفت
					مسئله نسبتاً مسئله مسئله نیست
	سؤال های نسبتاً دشوار	۴۳	۴۴	۱۹۶-۲۳۹	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار	۵۱	۲۶	۲۴۰-۲۶۵	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار تر	۵۵	۱۸	۲۶۶-۲۸۳	آبی سبز زرد
	پاسخ تشریحی	۹۰			جمع بندی درس
	جمع		۸۸		آبی سبز زرد
۴	فصل چهارم	شماره صفحه	تعداد تست	شماره تست	ارزیابی پیشرفت
					مسئله نسبتاً مسئله مسئله نیست
	سؤال های نسبتاً دشوار	۵۹	۲۳	۲۸۴-۳۰۶	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار	۶۳	۳۴	۳۰۷-۳۴۰	آبی سبز زرد
	سؤال های دشوار تر	۶۹	۱۰	۳۴۱-۳۵۰	آبی سبز زرد
	پاسخ تشریحی	۹۹			جمع بندی درس
	جمع		۶۷		آبی سبز زرد

علوم و فنون ادبی (۱)

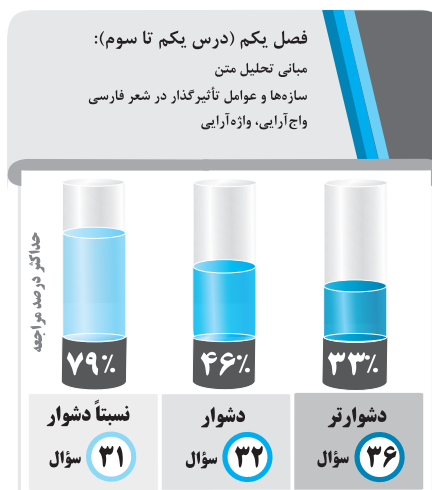
پایه

دهم انسانی

بیشترین درصد پاسخ‌گویی به سؤالات در سه سطح

(نسبتاً دشوار، دشوار، دشوارتر)

عنوان فصل	سؤال‌های نسبتاً دشوار	سؤال‌های دشوار	سؤال‌های دشوارتر
	حداکثر درصد مراجعه	حداکثر درصد مراجعه	حداکثر درصد مراجعه
فصل یکم (درس یکم تا سوم): مبانی تحلیل متن سازدها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی واج‌آرایی، واژه‌آرایی	۷۹	۴۶	۳۳
فصل دوم (درس چهارم تا ششم): تاریخ ادبیات پیش از اسلام و قرن‌های اولیه هجری هماهنگی باره‌های کلام سجع و انواع آن	۸۰	۴۶	۳۶
فصل سوم (درس هفتم تا نهم): سیک و سبک‌شناسی (سبک خراسانی) وزن شعر فارسی موازنه و ترصیع	۷۱	۴۵	۲۷
فصل چهارم (درس دهم تا دوازدهم): زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن قافیه جناس و انواع آن	۶۰	۴۹	۲۳

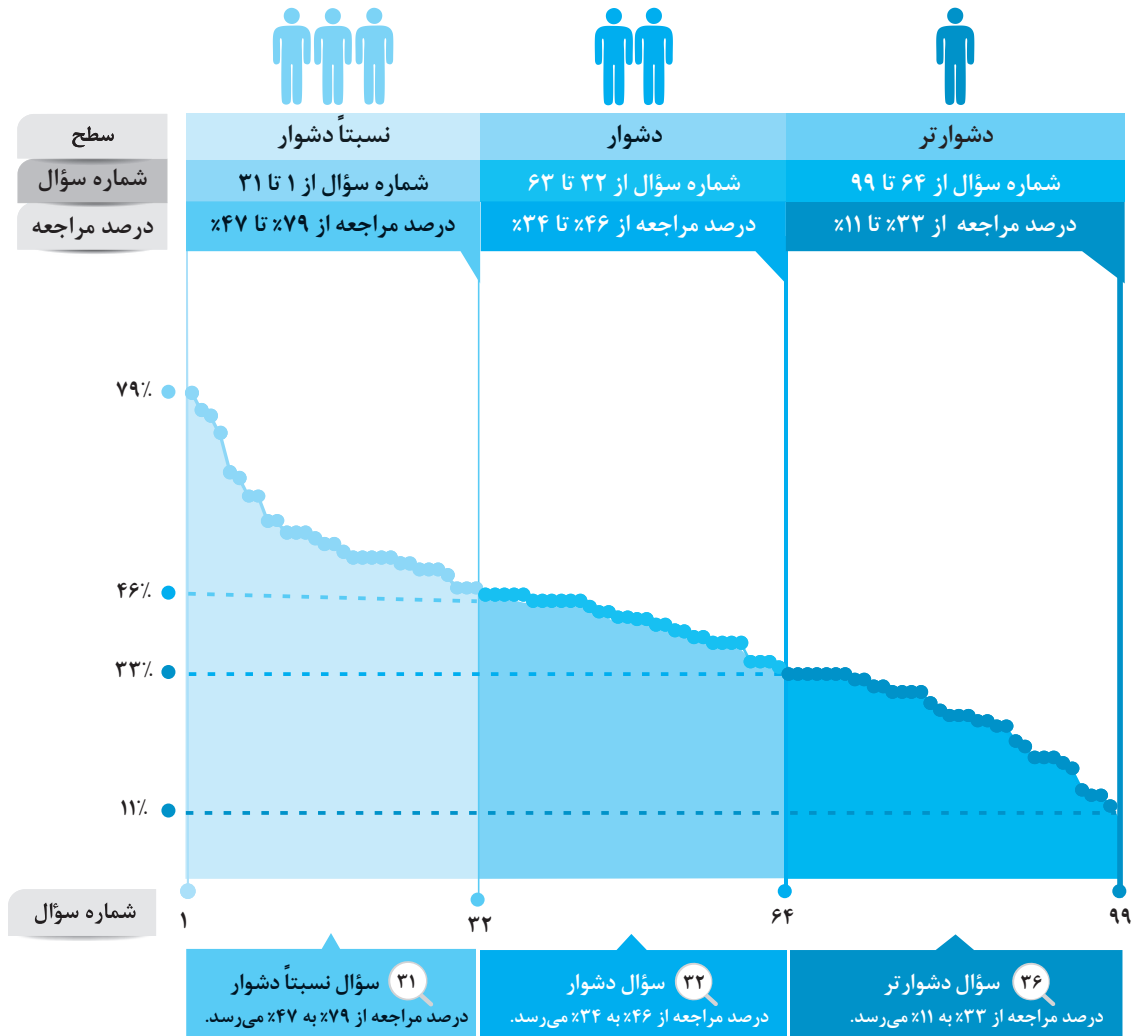

درس یکم تا سوم:

فصل اول

مبانی تحلیل متن – سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی – واج آرای، واژه آرای

برای هر مبحث کتاب، جدول و نمودار سطح‌بندی سؤال‌ها مانند نمودار پایین تهیه شده، در این جدول تعداد و شماره سؤال‌های هر سطح، (نسبتاً دشوار، دشوار، دشوارتر)، درصد‌های پاسخ‌گویی ابتدایی و انتهایی هر سطح مشخص و نمودار براساس درصد پاسخ‌گویی به سؤال و شماره سؤال‌ها تنظیم شده است. بدیهی است که این نمودار باید شیب منطقی داشته و هر چه رو به پایان می‌رویم درصد پاسخ‌گویی کمتر و سؤال‌ها دشوارتر شود.

معرفی نشانه‌ها

در مقابل هر سؤال سه نشانه زیر را مشاهده می‌کنید:

۳ تاریخ برگزاری آزمون

۲ درصد دانش‌آموزانی که پاسخ صحیح داده‌اند

۱ درصد مراجعه‌کنندگان به هر سؤال

سؤال‌های نسبتاً دشوار

۱- کدام گزینه برای جاهای خالی مناسب است؟

«اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، ... است و ... و ... به انتقال بهتر آن کمک می‌کند.»

(۱) عاطفه - ادراک وزن و احساس

(۲) موسیقی - ادراک وزن و آهنگ

(۳) موسیقی - وزن و آهنگ

(۴) عاطفه - وزن و آهنگ

	%۷۹
	%۵۷
	۹۶/۱۲/۱۸

۲- در بیت زیر همه آرایه‌ها به جز ... دیده می‌شود.

«به گلستان رخت بلبل‌ی چو من نبود / تو آن مبین که چو بلبل نمی‌کنم فریاد»

(۱) تلمیح

(۲) واج‌آرایی

(۳) واژه‌آرایی

(۴) تشبیه

	%۷۶
	%۴۸
	۱۴۰/۰۸/۲۱

۳- با توجه به حکایت زیر مشخص کنید کدام گزینه به ترتیب به قلمروهای نثر (در بخش کالبدشکافی نثر فوق) اشاره دارد؟

روزی نوشروان به شکار رفته بود و طوفی می‌کرد. پیری را دید که درخت جوز می‌کشت. گفت: «ای پیر چه می‌کنی؟» گفت: «درخت جوز می‌کارم.» نوشروان گفت: «تو مرد پیری، چه طمع داری که بر این بخوری؟» گفت: «کشتند و خوردیم، کاریم و خورند.» کالبدشکافی نثر فوق: ۱- از واژه «جوز» به جای «گردو» استفاده شده است. ۲- اشاره کرده به این که انسان باید به فکر نسل‌های آینده هم باشد. ۳- نوع حکایت تعلیمی است.

(۱) زبانی، فکری، ادبی

(۲) زبانی، فکری، فکری

(۳) ادبی، زبانی، فکری

(۴) فکری، فکری، زبانی

	%۷۶
	%۳۴
	۹۶/۰۹/۰۳

۴- چه چیزی سبب کشف لحن شعر می‌شود و چه وزنی بار حماسی شعر را غنی‌تر می‌کند؟

(۱) توجه به فضای عاطفی / وزن سنگین و کوتاه

(۲) توجه به آهنگ متن / وزن کوبنده و بلند

(۳) توجه به فضای عاطفی / وزن کوبنده و کوتاه

(۴) توجه به محتوای اثر / وزن سنگین و بلند

	%۷۲
	%۴۰
	۱۴۰/۱۰/۲۰

۵- در کدام دو بیت «واژه‌آرایی» یافت می‌شود؟

(الف) ایام جوانی به سر زلف بتان شد / اقبال به سر رشته کارم نرسانید

(ب) بپرداختم تخت افراسیاب / ازین پس نه آرام جویم نه خواب

(پ) ما را سر باغ و بوستان نیست / هر جا که تویی تفرج آن جاست

(ت) بردی و بدان غریب دادی / کز وی سخن غریب زادی

(۱) الف، پ

(۲) ب، پ

(۳) ب، ت

(۴) الف، ت

	%۶۶
	%۴۷
	۱۴۰/۱۰/۲۰

۶- در تمام گزینه‌های زیر، به جز گزینه ... آرایه «واژه‌آرایی» وجود دارد.

(۱) از جرعه تو خاک زمین در و لعل یافت / بیچاره ما که پیش تو از خاک کمترین

(۲) شاه گفتش ای سرافکنده به عشق / چون تواند بود کس زنده به عشق

(۳) خوش است خلوت اگر یار یار من باشد / نه من بسوزم و او شمع انجمن باشد

(۴) روی جانان طلبی آینه را قابل ساز / ورنه هرگز گل و نسرين ندمد ز آهن و روی

	%۶۵
	%۴۳
	۹۷/۰۹/۰۲

۷- با توجه به کالبدشکافی متن زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«یکی از بزرگان گفت پارسی را: چه گویی در حق فلان عابد که دیگران در حق وی به طعنه سخن‌ها گفته‌اند؟

گفت: بر ظاهرش عیب نمی‌بینم و در باطنش غیب نمی‌دانم.»

(۱) از نظر فکری، متن در نکوهش غیبت و قضاوت درباره دیگران است.

(۲) نویسنده از آرایه‌های سجع، جناس و تضاد در متن بهره گرفته است.

(۳) کاربرد دستور تاریخی در متن وجود ندارد.

(۴) در متن، واژگان دشوار و پیچیده دیده نمی‌شود.

	%۶۲
	%۳۱
	۹۶/۰۹/۰۳

۸- کدام گزینه صحیح نیست؟

- (۱) شاعر برای انتقال عاطفه خود به دیگران از وزن کمک می‌گیرد و واژه‌هایی را برمی‌گزیند که با قرار گرفتن در کنار هم، آهنگی خاص را پدید آورند.
- (۲) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می‌شود.
- (۳) وزن در شعر جنبه تزئینی ندارد و جزء طبیعت شعر است و برای نشان دادن عواطف، نمی‌توان از آن چشم پوشید.
- (۴) وزن، ادراکی است که از احساس نظم حاصل می‌شود. وزن، امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد، وجود ندارد.

 %۶۲

 %۲۳

 ۹۷/۰۸/۱۸

۹- در کدام بیت، آرایه «واژه‌آرایی» مشهود است؟

- (۱) آن را که بود دائم دعوی پارسایی / اکنون مدام بر کف، جام مدام بینی
- (۲) مردم چشمم ارت سرو سهی می‌خواند / روشنم شد که همان مردم کوتاه‌نظر است
- (۳) علم از دوش بنه ور عسلی فرماید / شرط آزادگی آن است که بر دوش کنی
- (۴) خاک شهرت می‌بری کآب و هوا نگزایدت / با خودم بر کآخر از روی هوا خاک توام

 %۵۸

 %۱۹

 ۱۴۰۱/۰۹/۱۸

۱۰- کدام گزینه، درباره حکایت زیر از گلستان سعدی، درست نیست؟

- «یاد دارم که در ایام طفولیت متعبد بودمی و شب‌خیز و مولع زهد و پرهیز. شبی در خدمت پدر رحمة الله علیه نشسته بودم و همه شب دیده بر هم نبسته و مصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه‌ای گرد ما خفته. پدر را گفتم: از اینان یکی سر بر نمی‌دارد که دوگانه‌ای بگزارد. چنان خواب غفلت برده‌اند که گویی نخفته‌اند که مرده‌اند. گفت: جان پدر! تو نیز اگر بختی به از آن که در پوستین خلق افتی.»
- (۱) حذف افعال به قرینه مشهود می‌باشد و واژگان عربی، زیاد است.

 %۵۸

 %۳۵

 ۱۴۰۱/۰۸/۲۰

۱۱- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه درست نیامده است؟

- «به نام خداوند جان و خرد / کزین برتر اندیشه برنگذرد
خداوند کیوان و گردان سپهر / فروزنده ماه و ناهید و مهر
به بینندگان آفریننده را / نبینی مرنجان دو بیننده را
ستودن نداند کس او را چو هست / میان بندگی را بیادیت بست»
- (۱) «را» در بیت سوم، در معنای حرف اضافه به کار رفته است.
- (۲) بیت سوم، دو جمله است.
- (۳) در بیت آخر، آرایه کنایه وجود دارد.
- (۴) «ماه و ناهید و مهر» آرایه مجاز دارند. (مجاز از همه افلاک)

 %۵۶

 %۲۴

 ۱۴۰۰/۰۸/۲۱

۱۲- لحن و آهنگ کدام بیت حالت غم و اندوه را القا نمی‌کند؟

- (۱) بد دوش بی‌تو تیره شب و روشنی نداشت / شمع و سماع و مجلس ما چاشنی نداشت
- (۲) ای دل ز جان در آی که جانان پدید نیست / با درد او بساز که درمان پدید نیست
- (۳) خیز که امروز جهان آن ماست / جان و جهان ساقی و مهمان ماست
- (۴) بر روی من چو بر جگر من نماند آب / بس سیل‌های خون که ز خون جگر گذشت

 %۵۶

 %۴۷

 ۹۹/۰۸/۰۲

۱۳- همه گزینه‌ها به‌جز گزینه ... از تحلیل ادبی شعر زیر دریافت می‌شود.

«تو را نه بهر بازی آفریدند / ز بهر سرفرازی آفریدند

مده از دست، عمر خویش زنهار / مخور بر عمر خود زین بیش زنهار

نمی‌دانی که هر شب صبح بشتافت / تو را در خواب جیب عمر بشکافت»

 %۵۶

 %۲۲

 ۱۴۰۱/۰۷/۲۲

(۲) آرایه تضاد به کار رفته است.

(۴) آرایه تناسب و کنایه به کار رفته است.

(۳) یک مورد «تشبیه» وجود دارد.

۱۴- نوع قلمرو در کدام گزینه به درستی انتخاب شده است؟

«خردمند بدین معانی التفات ننماید و دل در طلب جاه فانی نبیند و روی به کسب خیر باقی آورد؛ زیرا که جاه و عمر دنیا ناپایدار است و اگر از مال چیزی به دست آید هم بر لب گور ببايد گذاشت تا سگان دندان تیز کرده در وی افتند.»

(۱) دل در طلب چیزی نیستن: کنایه از عدم دلبستگی به چیزی (قلمرو زبانی)

(۲) سگان دندان تیز کرده: ترکیب وصفی (قلمرو ادبی)

(۳) خردمند: واژه‌ای فارسی با ساختمان وندی (قلمرو زبانی)

(۴) جملات متن کوتاه و دارای ایجاز هستند. (قلمرو فکری)

۱۵- با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه تحلیل درستی از متن ندارد؟

«اغلب مشایخ در کار او ایا (سرپیچی) کردند، نظری و فراستی (زیرکی) داشت و واقعات غریب که خاص او را بود. چنان که دستار و ذراعه (نوعی لباس) درمی‌پوشید و از اسرار با خلق، سخن می‌گفت.»

(۱) استفاده از صفت جمع برای موصوف جمع در ترکیب وصفی «واقعات غریب»

(۲) استفاده از «را» مفعولی در عبارت «واقعات غریب که خاص او را بود.»

(۳) گفتن اسرار به خلق از سوی عارف باعث این شده بود که مشایخ از عارف ابا کنند.

(۴) استفاده از واژگان عربی

۱۶- ویژگی زبانی کدام عبارت در مقابل آن نادرست آمده است؟

(۱) هر کجا بیماری نشان یافتیم که در وی امید صحت بود، معالجت او بر وجه حسبت بر دست گرفتیم. [کاربرد واژگان عربی]

(۲) به صواب آن لایق‌تر که بر معالجت، مواظبت نمایی و بدان التفات نکنی که مردم قدر طبیب ندانند. [حذف فعل]

(۳) به برکت این افسون، نه کسی مرا بتوانستی دید و نه در من بدگمانی صورت بستی. [استفاده از دستور تاریخی در فعل]

(۴) طایفه‌ای را از امثال خود در مال و جاه بر خویشتن، سابق دیدم. [کاربرد «را» به معنی برای]

۱۷- با توجه به تحلیل شعر زیر همه گزینه‌ها به جز ... درست است.

«شنیدم که وقت سحرگاه عید / ز گرمابه آمد برون بایزید

یکی طشت خاکسترش بی‌خبر / فرو ریختند از سرایی به سر

همی گفت ژولیده دستار و موی / کف دست شکرانه مالان به روی

که ای نفس من در خور آتشم / به خاکستری روی درهم کشم؟»

(۱) بهره‌گیری از کنایه

(۲) روایی و داستانی بودن لحن شعر

(۳) کاربردهای دستور تاریخی

(۴) دعوت به نوع دوستی

۱۸- با توجه به فضای عاطفی و آهنگ، لحن کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

(۱) خروشی برآمد ز ایران سپاه / سر برگرفتند گردان کلاه

(۲) سپهی بود جوانی که شکست / پیری امروز برانگیخت سپاه

(۳) سواری فرستیم نزدیک شاه / بدان تا به راه آیدت نیم‌راه

(۴) همه برگرفتند با او خروش / زمین پر خروش و هوا پر ز جوش

۱۹- کدام گزینه پیام اصلی شعر زیر است؟

«تو نشنیدی که پرسیدند از ماه / که تو چه دوست‌تر داری درین راه

چنین گفت او که آن خواهم که خورشید / بگیرد تا بود در پرده جاوید

همیشه روی خواهم زیر میغش (ابر) / که هم از چشم خود دارم دریغش»

(۱) اصالت

(۲) حسادت

(۳) ارادت

(۴) رفاقت

۲۰- آهنگ بیت کدام گزینه حالت شادی و نشاط درونی را به خواننده منتقل نمی‌کند؟

- (۱) ای شب خوش‌رو که تویی مهتر و سالار حبش / ما ز تو شادیم همه، وقت تو خوش وقت تو خوش
- (۲) گفت که سرمست نه‌ای رو که از این دست نه‌ای / رفتم و سرمست شدم وز طرب آکنده شدم
- (۳) فربه و پر باد توام مست و خوش و شاد توام / بنده و آزاد توام بنده شیطان نشوم
- (۴) دمی با همدمی خرم ز جانم بر نمی‌آید / دمم با جان برآید چون که یک همدم نمی‌بینم

	%۵۲
	%۳۵
	۹۹/۰۹/۱۴

۲۱- با توجه به شعر زیر کدام گزینه نادرست بیان شده است؟

- «صد هزاران آسمان و آفتاب / مشتري و تير و زهره، ماهتاب
صد زمين و کوه و دشت و بحر و بر / اين که می‌بینی دو صد چندین دگر
هست از دریای دل یک قطره‌ای / در فضای دل نماید ذره‌ای
شهرهای ملک دل را حصر نیست / پیش شهر دل، دمشق و مصر چیست»

	%۵۲
	%۲۲
	۹۶/۰۹/۱۷

- (۱) در همه ابیات کاربرد شبکه معنایی مشهود است.
- (۲) در ابیات سوم و چهارم آرایه تشبیه به کار رفته است.
- (۳) در همه ابیات هر دو آرایه «جناس» و «مراعات نظیر» زینت‌بخش کلام شده است.
- (۴) این شعر در رده ادبیات تعلیمی - عرفانی است و پیام نهایی آن تأکید بر جایگاه والای دل در وجود آدمی است.

۲۲- با توجه به کالبدشکافی نثر زیر، کدام گزینه نادرست است؟

- «پادشاهی را شنیدم که به کشتن اسیری اشارت کرد. بیچاره در حالت نومیدی ملک را دشنام دادن گرفت و سقط گفتن که گفته‌اند هر که دست از جان بشوید هر چه در دل دارد بگوید.
ملک پرسید که چه می‌گوید؟ یکی از وزرای نیک‌محضر گفت: «ای خداوندا می‌گويد و الکاظمین الغیظ و العافین عن الناس». ملک را رحمت آمد و از خون او درگذشت.»

	%۵۲
	%۱۴
	۹۶/۰۸/۱۹

- (۱) کاربردهای تاریخی دستور: «دشنام دادن گرفت»، «را» (پادشاهی را شنیدم) در معنی «به»
- (۲) حذف بخشی از فعل
- (۳) استفاده از آرایه‌هایی چون «مجاز» و «سجع» و «کنایه»
- (۴) با توجه به نتیجه‌گیری پایان متن می‌توان گفت که نثر در رده ادبیات تعلیمی قرار دارد.

۲۳- آرایه نسبت داده شده به کدام بیت نادرست است؟

- (۱) مرا گفتی: که از پیر خرد پرسم علاج خود / خرد منع من از عشق تو فرماید چه فرمایی (واژه‌آرایی، تشخیص)
- (۲) مراد ما نجویی ورنه رندان هوس‌جو را / بهار شادی‌انگیزی حریف باده پیمایی (واج‌آرایی، تضاد)
- (۳) من آزرده‌دل را کس گره از کار نگشاید / مگر ای اشک غم امشب تو از دل عقده بگشایی (واج‌آرایی، کنایه)
- (۴) گویند اصل آدمی خاک است و خاکی می‌شود / کی خاک گردد آن کسی کو خاک این درگاه شد (تلمیح، واژه‌آرایی)

	%۵۱
	%۲۷
	۹۹/۰۸/۳۰

۲۴- با توجه به حکایت زیر، کدام گزینه نمی‌تواند مفهوم حکایت زیر را انتقال دهد؟

- «شتری در صحرا چرا می‌کرد. به خار بُنی (بوته خاری) رسید؛ گردن از دراز کرد تا از آن بهره‌ای گیرد، دید که در میان آن، افعی‌ای حلقه کرده. باز پس گشت و از آرزوی او بگذشت. خار بن پنداشت که احتراز (دوری کردن) وی از زخم سنان (سرنیزه، اینجا به معنی «خار») اوست و اجتناب او از تیزی دندان او. شتر آن را دریافت و گفت: بیم من از میهمان پوشیده است نه از میزبان آشکار و ترس من از زهر دندان مار است نه از زخم پیکان خار.»

	%۵۱
	%۲۷
	۱۴۰۰/۰۷/۲۳

- (۱) خار بُن فکر می‌کرد ترس شتر از خارهای اوست.
- (۲) ترس شتر از مار بود نه از خار.
- (۳) خار بن مار را ترسناک‌تر از خار می‌دانست.
- (۴) حلقه شدن مار به دور خار بن دلیلی بود برای نخوردن خار از سوی شتر.

۲۵- واژه‌های مشخص‌شده در کدام گزینه آرایه «واژه‌آرایی» را پدید آورده است؟

- (۱) بس غریب افتاده است آن مور خط گرد رخت / گر چه نبود در نگارستان خط مشکین غریب
- (۲) ای آسمان چو دور ندیمانش دیده‌ای / در دور خویش شکل مدور گرفته‌ای
- (۳) عشق، شوری در نهاد ما نهاد / جان ما در بوته سودا نهاد
- (۴) دوش آگهی ز یار سفرکرده داد باد / من نیز دل به باد دهم هر چه باد باد

	%۵۰
	%۲۱
	۹۷/۱۱/۰۵

۲۶- با توجه به کالبدشکافی شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟

«به دام افتاد روباهی سحرگاه / به روبه‌بازی اندیشید در راه

که گر صیاد بیند هم‌چنینم / دهد حالی به گاژر پوستینم

پس آن‌گه مرده کرد او خویشان را / ز بیم جان، فروافکند تن را

نزد دم، تا که آهن درفکندند / به سختی چند دندانانش بکندند ...»

(۱) با توجه به قرار گرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع متوجه می‌شویم شاعر، این شعر را در قالب مثنوی سروده است.

(۲) کاربردهای تاریخی دستور مانند: «مرده کرد» از جمله ویژگی‌های زبانی شعر است.

(۳) «دم زدن» کنایه از «نفس کشیدن» است و یکی از نکات ادبی شعر به‌شمار می‌رود.

(۴) وجود ظاهری ساده، محسوس و عینی در شعر از ویژگی‌های فکری شعر به‌شمار می‌آید.

	۵۰٪
	۱۵٪
	۹۶/۰۸/۰۵

۲۷- با توجه به کالبدشکافی ابیات زیر کدام گزینه نادرست است؟

«چو شاید گرفتن به نرمی دیار / به پیکار خون از مشامی میار

به مردی که ملک سراسر زمین / نیرزد که خونی چکد بر زمین

شنیدم که جمشید فرخ‌سروش / به سرچشمه‌ای بر به سنگی نبشت

بر این چشمه چون ما بسی دم زدند / برفتند چون چشم بر هم زدند»

(۱) سادگی و روانی زبان شعر

(۲) کاربردهای دستور تاریخی

(۳) حماسی بودن نوع ادبی شعر

(۴) وجود آرایه‌های جناس و کنایه

	۵۰٪
	۱۱٪
	۹۶/۱۱/۰۶

۲۸- قدیمی‌ترین تقسیم‌بندی انواع ادبی در یونان باستان چیست؟

(۱) عرفانی - تعلیمی - نمایشی - کمدی

(۲) حماسی - غنایی - نمایشی - تعلیمی

(۳) غنایی - تعلیمی - تراژدی - حماسی

(۴) روایی - تغزلی - نمایشی - تعلیمی

	۴۹٪
	۳۴٪
	۱۴۰/۱۰/۲۲

۲۹- اگر بخواهیم ابیات زیر را به لحاظ دارا بودن آرایه‌های «واج‌آرایی، تشبیه، واژه‌آرایی، استعاره» به‌ترتیب مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

(الف) دلم باغ بهاران گشت گویی / یکی جانم هزاران گشت گویی

(ب) غلام همت آنم که زیر چرخ کبود / ز هرچه رنگ تعلق پذیرد آزاد است

(ج) که آگه است که کاووس و کی کجا رفتند / که واقف است که چون رفت تخت جم بر باد

(د) طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی / صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست

(۱) ب، الف، د، ج

(۲) ج، الف، د، ب

(۳) ج، د، الف، ب

(۴) ب، د، الف، ج

	۴۷٪
	۲۸٪
	۹۷/۰۹/۱۶

۳۰- قلمرو فکری متن کدام عبارت در مقابل آن کاملاً درست آمده است؟

(۱) پیش یکی از مشایخ گله کردم که فلان به فساد من گواهی داده است گفتا به صلاحش خجل کن. (نکوهش بدگویی)

(۲) یکی را از حکما شنیدم که می‌گفت هرگز کسی به جهل خویش اقرار نکرده است مگر آن‌کس که چون دیگری در سخن

باشد همچنان ناتمام گفته سخن آغاز کند. (توصیه به بیان سخنان نیک و مفید)

(۳) صیاد بی‌روزی ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی‌اجل در خشک نمیرد. (سفارش به کسب روزی حلال)

(۴) نصیحت از دشمن پذیرفتن خطاست ولیکن شنیدن رواست تا به خلاف آن کار کنی که آن عین صواب است.

(گمراه نشدن با گفته‌های بدخواهان)

	۴۷٪
	۲۵٪
	۹۶/۰۹/۰۲

۳۱- کدام گزینه درباره تحلیل متن زیر کاملاً صحیح است؟

«سپاس و آفرین مر خدای را که بدایع صنع او را غایت نیست و هستی او را بدایت و نهایت نیست. آفریننده زمین و زمان و برگزیننده آدمیان بر

انواع حیوان بدانچه ایشان را ارزانی داشت از فضیلت نطق و زبان تا به چشم خرد در آفریده‌ها نگرد و بر هستی آفریدگار گواهی دهد.»

(۱) بیشتر جمله‌ها، بلند و غیرقابل فهم هستند. / کاربرد «را» به معنی «به» در جمله: «ایشان را ارزانی داشت»

(۲) تضاد میان واژه‌های «بدایت، نهایت» و «زمین، زمان»

(۳) کاربردهای کهن واژگان که امروزه، به گونه‌های دیگر به کار گرفته می‌شوند؛ مانند: مر خدای را، نگرد

(۴) کاربرد «را» به معنی «برای» در جمله: «سپاس و آفرین مر خدای را» / «چشم خرد»: تشبیه

	۴۷٪
	۱۷٪
	۹۷/۰۸/۰۴

۳۲- هر دو بیت کدام گزینه از نظر آهنگ و موسیقی (وزن) حالت شادی و نشاط درونی را منتقل می‌کند؟

(الف) ما صوفیان راهیم ما طبل‌خوار شاهیم / پاینده‌دار یا رب این کاسه را و خوان را

(ب) رسید هر که درین خاکدان به گنج قناعت / چو مور زیر زمین برد عیش روی زمین را

(ج) ای خواجه خوش‌دامن دیوانه تویی یا من / درکش قدحی با من بگذار ملامت را

(د) که می‌آید به سر وقت دل ما جز پریشانی؟ / که می‌پرسد به‌غیر از سیل، راه منزل ما را؟

(۱) الف، د

(۲) الف، ج

(۳) ب، ج

(۴) ب، د

٪۴۶

٪۳۴

۹۷/۰۲/۲۱

۳۳- کدام گزینه از ویژگی‌های متن زیر نیست؟

«ای نفس میان منافع و مضار خویش فرق نمی‌کنی و خردمند چگونه آرزوی در دل جای دهد که رنج و تبعیت آن بسیار باشد و انتفاع (سودمندی) اندک؟ و اگر در عاقبت کار و هجرت سوی گور فکرت شافی واجب داری، حرص و شره (طمع) این عالم فانی به سر آید.»

(۱) کاربرد واژگان عربی

(۳) وجود کلمات متضاد

(۲) وجود نداشتن فعل محذوف در متن

(۴) کاربرد تاریخی دستور

٪۴۶

٪۳۰

۹۹/۰۷/۱۸

۳۴- کدام عامل در تأثیرگذاری شعر زیر مؤثر نیست؟

رندان سلامت می‌کنند جان را غلامت می‌کنند / مستی ز جامت می‌کنند مستان سلامت می‌کنند

در عشق گشتم فاش‌تر وز همگنان قلاشتر / وز دلبران خوش‌باش تر مستان سلامت می‌کنند

غوغای روحانی نگر سیلاب طوفانی نگر / خورشید ربانی نگر مستان سلامت می‌کنند

(۱) هم‌سویی وزن و محتوا

(۳) وزن کوتاه و کوبنده

(۲) تکرار منظم موسیقی

(۴) استفاده درست از ویژگی‌های آوایی زبان

٪۴۶

٪۲۲

۱۴۰۱/۰۹/۱۸

۳۵- بیت کدام گزینه، از نظر آهنگ و موسیقی (وزن) حالت شادی و نشاط درونی را منتقل می‌کند؟

(۱) ساقی چمن گل را بی روی تو رنگی نیست / شمشاد خرامان کن تا باغ بیاری

(۲) ای بر درت خیل و حشم بیرون خرام ای محتشم / زیرا که سرمست و خوشم زان چشم مست دلربا

(۳) من چو از تیر توام بال و پری بخش مرا / خوش پرد تیر زمانی که کمان برخیزد

(۴) به خوشی بناز و به خوبی ببخش / مکن روز را بر دل خویش رخس

٪۴۶

٪۱۶

۹۶/۱۲/۰۴

۳۶- آرایه نسبت داده شده به کدام بیت، نادرست است؟

(۱) در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست / مست از می و میخواران از نرگس مستش مست (واج‌آرایی، واژه‌آرایی)

(۲) ماه خورشیدنمایش ز پس پرده زلف / آفتابی است که در پیش سحایی دارد (تشبیه، تناسب)

(۳) سرم به دنیی و عقبی فرو نمی‌آید / تبارک‌الله از این فتنه‌ها که در سر ماست (کنایه، تضاد)

(۴) گو شمع میارید در این جمع که امشب / در مجلس ما ماه رخ دوست تمام است (واج‌آرایی، تشخیص)

٪۴۶

٪۱۶

۹۷/۰۹/۱۶

۳۷- در کدام گزینه آرایه‌های بیت زیر به‌درستی بیان شده است؟

«گو بهار دل و جان باش و خزان باش ار نه / ای بسا باغ و بهاران که خزان من و توست»

(۱) واج‌آرایی، استعاره، تلمیح

(۳) تشبیه، واژه‌آرایی، واج‌آرایی

(۲) واژه‌آرایی، کنایه، تلمیح

(۴) جناس، تشبیه، تشخیص

٪۴۵

٪۲۹

۹۷/۱۱/۰۵

۳۸- با توجه به ابیات زیر، ویژگی کدام قلمرو به‌درستی بیان شده است؟

«هر که او در عشق چون آتش نشد / عیش او در عشق، هرگز خوش نشد

گرم باید مرد عاشق در هلاک / محو باید گشت در معشوق، پاک

در ره معشوق خود شو بی‌نشان / تا همه معشوق باشی جاودان»

(۱) «عیش و عشق» جناس دارند. (قلمرو ادبی)

(۲) واژه «پاک» به معنای تمیز است. (قلمرو زبانی)

(۳) «تلمیح» در ابیات وجود دارد. (قلمرو ادبی)

(۴) در راه عشق و رسیدن به معشوق باید از خود بگذری و فنا شوی. (قلمرو فکری)

٪۴۵

٪۲۴

۹۷/۰۸/۱۸

%۴۵

%۲۴

۹۷/۱۱/۰۵

(۴) ج، ب، د، الف

- ۳۹- آرایه‌های «واج‌آرایی، واژه‌آرایی، اغراق و استعاره» به‌ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- (الف) یار شدم، یار شدم، با غم تو یار شدم / تا که رسیدم بر تو از همه بیزار شدم
- (ب) صبا خاک وجود ما، بدان عالی‌جناب انداز / بود کان شاه خوبان را نظر بر منظر اندازیم
- (ج) از ننگ چه پرسی که مرا نام ز ننگ است / وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است
- (د) ز گرز تو خورشید گریان شود / ز تیغ تو بهرام بریان شود
- (۱) الف، ج، ب، د (۲) ج، الف، د، ب (۳) الف، ب، د، ج (۴) ج، ب، د، الف

%۴۵

%۱۸

۱۴۰۱/۰۹/۱۸

- ۴۰- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه نادرست است؟
- «ای درون پرور برون‌آرای / وی خردبخش بی‌خرد بخشای
- خالق و رازق زمین و زمان / حافظ و ناصر مکین و مکان
- همه از صنع تو مکان و مکین / همه در امر تو زمان و زمین
- آتش و آب و باد و خاک سکون / همه در امر قدرتت بی‌چون»
- (۱) وجود تضاد در بیت پایانی / وجود واژه کهن
- (۲) وجود دو جناس در بیت دوم / حذف فعل به قرینه معنوی
- (۳) وجود ترکیب‌سازی / درون مایه شعر توصیف صفات پیر است.
- (۴) وجود کنایه / زبان شعر ساده و جمله‌ها کوتاه است.

%۴۵

%۱۶

۹۷/۰۸/۱۸

- ۴۱- ویژگی‌های سبکی متن زیر در کدام گزینه به تمامی درست است؟
- «چون کیخسرو بر تخت پادشاهی بنشست و تاج به سر نهاد، لشکرها را امید زیادت نیکویی داد و رعایا را به عدل و احسان نوید داد؛ پس گفت از افراسیاب کینه پدر خواهیم توخت. باید کی همگان ساخته باشید و نامه‌ای به اصفهان به گودرز نبشت و گودرز اصفهید خراسان بود و فرمود تا لشکر را عرض دهد.»
- (۱) بیشتر جمله‌ها، کوتاه و قابل فهم هستند. / کاربرد «را» به معنی «به» در جمله: «لشکرها را امید زیادت نیکویی داد»
- (۲) کمی واژگان غیرفارسی / جناس میان واژگان «امید» و «نوید»
- (۳) وجود واژگان کهن؛ مانند: نبشت، توخت، کینه / به کارگیری کلمه «ساخته باشید» به معنای «آماده باشید».
- (۴) کاربردهای تاریخی دستور: «بنشست» و «فرمود» / «بر تخت پادشاهی بنشست» کنایه است.

%۴۵

%۱۳

۱۴۰۱/۰۹/۱۸

- ۴۲- معشوق در کدام گزینه، متفاوت است؟
- (۱) آن تویی یا سرو بستانی به رفتار آمده‌ست؟ / یا ملک در صورت مردم به گفتار آمده‌ست؟
- (۲) ای گل خوش‌بوی من یاد کنی بعد از این / سعدی بیچاره بود، بلبل خوش‌گوی من
- (۳) بنگر به خانه تن و بنگر به جان من / از جام عشق او شده این مست و آن خراب
- (۴) نفسی بیا و بنشین سخنی بگوی و بشنو / که قیامت است چندان سخن از دهان خندان

%۴۴

%۱۶

۱۴۰۰/۰۷/۲۲

- ۴۳- نوع ادبی کدام دو بیت یکسان است؟
- (الف) مرا مادرم نام مرگ تو کرد / زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
- (ب) دیدار تو حل مشکلات است / صبر از تو خلاف ممکنات است
- (پ) سلسله موی دوست، حلقه دام بلاست / هر که در این حلقه نیست، فارغ از این ماجراست
- (ت) دروغی که مانده باشد به راست / به از راستی کز درستی جداست
- (۱) الف، پ (۲) ب، ت (۳) الف، ت (۴) ب، پ

%۴۳

%۱۹

۹۷/۱۱/۰۵

- ۴۴- با توجه به تحلیل ابیات، هر دو مورد کدام گزینه نادرست است؟
- «یکی مرد بود اندر آن روزگار / ز دشت سواران نیزه‌گذار
- گرانمایه هم شاه و هم نیک‌مرد / ز ترس جهاندار با باد سرد
- که مرداس نام گرانمایه بود / به داد و دهش برترین پایه بود
- مر او را ز دوشیدنی چارپای / ز هر یک هزار آمدندی به جای»
- (الف) کاربرد «اندر» به معنای «در»
- (ب) وجود واژگان کهن؛ مانند: «گرانمایه»، «چارپا»
- (پ) «را» در مصراع اول بیت چهارم، نشانه مفعول است.
- (ث) قالب شعر مثنوی است.
- (۱) الف، ت (۲) ب، پ (۳) پ، ت (۴) الف، ث

۴۵- در بررسی شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟

«به کارهای گران مرد کاردیده فرست / که شیر شرزه در آرد به زیر خَم کمند
جوان اگرچه قوی‌یال و پیلتن باشد / به جنگ دشمنش از هول بگسلد پیوند
نبرد پیش مصاف‌آزموده معلوم است / چنان‌که مسأله شرع پیش دانشمند»

- %۴۳
- %۱۷
- ۹۷/۰۸/۱۸

- (۱) استفاده از شبکه معنایی بین برخی واژگان
- (۲) استفاده از واژه «گران» در معنی «سخت و با اهمیت»
- (۳) تأکید بر قدرت جوانی
- (۴) استفاده از کنایه

۴۶- کدام گزینه در تحلیل متن زیر کاملاً درست است؟

«پادشاهی پسر را به ادیبی داد و گفت: این فرزند تو است، تربیتش همچنان کن که یکی از فرزندان خویش. گفت: فرمانبردارم. سالی چند بر او سعی کرد و به جایی نرسید و پسران ادیب در فضل و بلاغت منتهی شدند. ملک دانشمند را مؤاخذت کرد که وعده خلاف کردی و وفا به جای نیاوردی. گفت: بر رأی خداوند روی زمین پوشیده نماند که تربیت یکسان است ولیکن طبایع مختلف.»

- %۴۲
- %۱۹
- ۹۷/۰۸/۰۴

- (۱) کاربرد آرایه‌های سجع و جناس
- (۲) حذف افعال در بخش‌هایی از متن
- (۳) تأثیر آموزش و تربیت در رشد و شکوفایی انسان
- (۴) کاربرد «را» به معنی «برای»

۴۷- با توجه به کالبدشکافی حکایت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«ذوالنون مصری پادشاهی را گفت: «شنیده‌ام فلان عامل را که فرستاده‌ای به فلان ولایت، بر رعیت درازدستی می‌کند و ظلم روا می‌دارد.» گفت: «روزی سزای او بدهم». گفت: «بلی، روزی سزای او بدهی که مال از رعیت تمام ستده باشد. پس به زجر و مصادره از وی بازستانی و در خزینه نهی، درویش و رعیت را چه سود دارد؟» پادشاه خجل گشت و دفع مضرت عامل بفرمود در حال.

- %۴۲
- %۱۸
- ۹۶/۰۹/۰۳

- (۱) از واژگان دشوار و دستور تاریخی در متن استفاده شده است.
- (۲) نگرش تعلیمی در این حکایت، برجسته است.
- (۳) شبکه معنایی میان برخی واژگان دیده می‌شود.
- (۴) آرایه‌های تضاد و کنایه و تشبیه در متن وجود دارد.

۴۸- در تحلیل جملات زیر ویژگی ذکرشده مقابل کدام جمله نادرست است؟

- (۱) هرکه دین او پاک‌تر و عقیدت او صافی‌تر در بزرگداشت شاهان مبالغت زیادت واجب شمرد. (حذف فعل)
- (۲) این کلماتی چند موجز از خصایص ملک و دولت و عدل و سیاست تقریر افتاد. (جابه‌جایی صفت و موصوف)
- (۳) سیاست ملوک را در ضبط ملک به شنیدن آن عدد تواند بود. (کاربرد تاریخی فعل)
- (۴) اشارات و مواعظ کتاب را فهرست مصالح دین و دنیا و نمودار سیاست شناخت. (کاربرد «را» در معنی «برای»)

- %۴۲
- %۱۲
- ۹۶/۰۹/۰۳

۴۹- آرایه موجود در کدام گزینه در بیت زیر وجود ندارد؟

«چنان با باده عشق تو سرگرمم درین گلشن / که خار راه او در زیر پا ریخانه می‌آید»

- %۴۲
- %۷
- ۹۶/۰۸/۱۹

- (۱) مراعات‌نظیر، کنایه
- (۲) جناس، تشبیه
- (۳) ایهام، استعاره
- (۴) تشخیص، تناسب

۵۰- نوع «را» در مقابل کدام بیت، «غلط» نوشته شده است؟

- (۱) پنجه با ساعد سیمین نه به عقل افکندم / غایت جهل بود مشت زدن سندان را (حرف اضافه)
- (۲) بهای روی تو بازار ماه و خور بشکست / چنان که معجز موسی، طلسم و جادو را (نشانه مفعول)
- (۳) سعدیا نوبتی امشب دهل صبح نکوفت / یا مگر روز نباشد شب تنهایی را (فک اضافه)
- (۴) سعدی از سرزنش خلق نترسد هیهات / غرقه در نیل، چه اندیشه کند باران را (حرف اضافه)

- %۴۱
- %۱۷
- ۱۴۰۱/۰۹/۱۸

۵۱- درون‌مایه فکری کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- (۱) گر جفا بینی از فلک مگری / و وفا یابی از زمانه مخند
- (۲) کاین زمانه نگشت کس را دوست / دهر کس را نگشت خویشاوند
- (۳) ماندم اندر بلا و غم چندان / که یکی موی من سیاه نماند
- (۴) آگاه نیست آدمی از گشت آسمان / شادان همی‌نشیند و غافل همی‌رود

- %۴۱
- %۱۲
- ۱۴۰۱/۰۷/۲۲

۵۲- کدام بیت از نظر آهنگ و موسیقی (وزن) با دیگر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) هر که در او گوهر دانایی است / بر همه کاری‌اش توانایی است
- (۲) عمر برف است و آفتاب تموز / اندکی ماند و خواجه غره هنوز
- (۳) دفتر افلاک‌شناسان بسوز / دیده خورشیدپرستان بدوز
- (۴) ای همه هستی ز تو پیدا شده / خاک ضعیف از تو توانا شده

%۴۰
 %۱۶
 ۹۶/۱۲/۰۲

۵۳- با توجه به حکایت زیر همه گزینه‌ها به جز گزینه ... درست بیان شده است.

«عابدی را پادشاهی طلب کرد. اندیشید که دارویی بخورم تا ضعیف شوم مگر اعتقادی که دارد در حق من زیادت کند. آورده‌اند که داروی قاتل بخورد و بمرد.

آنکه چون پسته دیدمش همه مغز / پوست بر پوست بود همچو پیاز
 پارسایان روی در مخلوق / پشت بر قبله می‌کنند نماز»

%۴۰
 %۱۱
 ۹۶/۰۹/۰۳

- (۱) در جمله آغازین مفعول بر نهاد متقدم شده و «پادشاه» نهاد جمله است.
- (۲) واژه «قاتل» در معنی «کشنده» برای انسان به کار رفته و «زیادت» جزو کاربردهای کمی است که امروزه به گونه‌ای دیگر به کار گرفته می‌شود.
- (۳) در ابیات حکایت فوق دو آرایه «تضاد» و «کنایه» موجب زینت کلام شده‌اند.
- (۴) پیام محوری حکایت، نکوهش ریاکاری و تظاهر است.

۵۴- در کدام بیت کاربرد تاریخی دستور در فعل یافت نمی‌شود؟

- (۱) ما را ز هجر خویش به ده گونه مرده کرد / اکنون عتاب و عریده ده مرده می‌کند
- (۲) ور به حکم آرید این پژمرده را / من نخواهم کرد زندان مرده را
- (۳) زنده به سخن باید گشتنت ازیراک / مرده به سخن زنده همی‌کرد مسیحا
- (۴) عیسی که مرده زنده همی‌کرد از نفس / بود آن نفس هم از نفس روح‌پرورم

%۳۹
 %۱۸
 ۹۷/۰۷/۲۰

۵۵- با توجه به شعر زیر همه گزینه‌ها به جز ... درست است.

«در جهانی که عقل و ایمان است / مردن جسم زادن جان است
 تن فدا کن که در جهان سخن / جان شود زنده تا بمیرد تن
 کار تو جز خدای نگشاید / به خدا گر ز خلق هیچ آید
 خُتک آن را که نفس خویش بیشست / نه کس او را نه او کسی را جست»

- (۱) کاربرد دستور تاریخی / وجود فعل امر
- (۲) وجود واژه کهن / کمی واژگان عربی
- (۳) وجود ترکیب‌سازی / سادگی زبان شعر و وجود جملات کوتاه
- (۴) حذف فعل / وجود وابسته پسین

%۳۹
 %۱۵
 ۹۹/۰۷/۱۸

۵۶- پیام و نکته و قلمرو فکری کدام بیت در مقابل آن نادرست آمده است؟

- (۱) به وصال تو که گر کوه تحمل بکند / این همه بار فراق تو که بر خاطر ماست (بیان رنج تحمل‌ناپذیر فراق)
- (۲) زیر هر موی چو زنجیر تو دیوانه دلی است / روی بنمای که چندین دل خلقت ز قفاست (گرفتار شدن دل عاشق در زلف معشوق)
- (۳) با تو نقشی که در تصور ماست / به زبان قلم نیاید راست (ناتوانی در وصف معشوق)
- (۴) عاقبت غیبت گزیند هر که آید در نظر / وانکه او غایب نگردد از نظر، منظور ماست (غیبت و فراق معشوق)

%۳۸
 %۱۱
 ۹۶/۰۸/۱۹

۵۷- مفهوم کدام گزینه از عبارت «چون بشناختم که آدمی، شریف‌تر خلاق است و قدر ایام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم و چون نیک

بنگریستم، دریافتم که مانع آن راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان، مبتلا گشته‌اند.» دریافت نمی‌شود؟

- (۱) ز آفتاب قیامت نمی‌شوی بیدار / چنین که چشم تو بسته است خواب ناز
- (۲) بر سر آب روان زندگانی چون حباب / ساده‌لوحی بین که رنگ خانه می‌ریزیم ما
- (۳) رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند / بنگر که تا چه حد است مکان آدمیت
- (۴) گر ز خاک آسودنت آسوده می‌گردند خلق / تن به خاک تیره ده، آسایش دل‌ها طلب

%۳۸
 %۱۱
 ۱۴۰۱/۰۷/۲۲

۵۸- در همه گزینه‌ها به جز ... وزن و آهنگ با محتوا هماهنگ است.

- (۱) گل به تاراج رفت و خار بماند / گنج برداشتند و مار بماند
- (۲) عجب است با وجودت که وجود من بماند / تو به گفتن اندر آیی و مرا سخن بماند
- (۳) این همه محنت که فرا پیش ماست / اینت صبوراً که دل ریش ماست
- (۴) سوز من با دیگری نسبت مکن / او نمک بر دست و من بر عضو ریش

%۳۸
 %۶
 ۹۷/۰۸/۱۸

۵۹- با توجه به کالبدشکافی شعر زیر از سهراب سپهری در کدام گزینه به ترتیب به ویژگی زبانی، ادبی و فکری شعر اشاره کرده است؟

«پشت دریاها شهری است / که در آن پنجره‌ها رو به تجلی باز است / بام‌ها جای کبوترهایی است / که به فواره هوش بشری می‌نگرند ...»

(۱) «شهر» استعاره از عالم معنا / در شعر، از کلمات ساده استفاده شده است. / «پنجره» نماد رابطه

(۲) «کبوتر» استعاره از عارفان واقعی / «تجلی» بیانگر مفهوم حقایق الهی / شعر، بیانگر «ناتوانی علم و عقل از درک حقایق الهی» است.

(۳) وجود رابطه تناسب بین «بام» و «کبوتر» / «شهر» استعاره از عالم معنا / «فواره هوش بشری» بیانگر مفهوم ناتوانی علم و عقل

از درک حقایق الهی

(۴) «پنجره» واژه مشتق / «شهر» بیانگر مدینه فاضله / وجود رابطه تناسب بین واژه‌های «کبوتر» و «بام»

۶۰- در بیت کدام گزینه، شاعر، از وزنی ضربی برای بیان محتوایی تعلیمی بهره برده است؟

(۱) تحمل چو زهرت نماید نخست/ ولی شهد گردد چو در طبع رست

(۲) بدان تیز زهرآگون خنجرش/ همی کرد چاک آن کیانی برش

(۳) ز تنگی چنان شد که چاره نماند/ سپه را همی پود و تاره نماند

(۴) سواری چو من پای بر زین نگاشت/ کسی تیغ و گرز مرا برنداشت

۶۱- با توجه به کالبدشکافی شعر زیر در قلمرو زبانی همه گزینه‌ها به جز گزینه ... درست است.

«ای که گفתי هیچ مشکل چون فراق یار نیست / گر امید وصل باشد همچنان دشوار نیست

خلق را بیدار باید بود از آب چشم من / وین عجب کان وقت می‌گیریم که کس بیدار نیست

ما زبان اندر کشیدیم از حدیث خلق و روی / گر حدیثی هست با یار است و با اغیار نیست»

(۱) وجود واژه‌های کهن و دشوار

(۲) کاربرد دستور تاریخی

(۳) ساده بودن اغلب واژگان شعر از نظر ساختمان

(۴) کاربرد شبکه معنایی واژه‌ها

۶۲- کدام مورد در تحلیل شعر زیر درست است؟

«به رنج بردن بیهوده گنج نتوان برد/ که بخت راست فضیلت نه زور بازو را

به عشق روی نکو دل کسی دهد سعدی/ که احتمال کند خوی زشت نیکو را»

(۱) کاربرد متفاوت واژه «احتمال»

(۲) استفاده از «را» ی فک اضافه

(۳) کاربرد تشبیه

(۴) تأکید بر تلاش در بیت نخست

۶۳- با توجه به ابیات زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«از آبِ چهر و تابِ دو گیسوی پر ز خم / زان آب، من به خشم و از آن تاب، تن به تاب

تا از کمان ابرو و مژگان تیر و ش / تیری رها نمود، بشد مرغ دل، کباب

ترکا! ز چشم باده بیفشان به جام من / وز لعل خود حواله بده باده زان شراب»

(۱) تناسب در کلمات «مرغ»، «دل» و «کباب»

(۲) کلمات «تاب» مشخص شده در بیت اول، هم‌معنی هستند.

(۳) استفاده از ساختمان ساده واژگان مثل خشم، جام، مرغ

(۴) تشبیه در «کمان ابرو» و «مرغ دل»

سؤال‌های دشوارتر

۶۴- با توجه به قلمرو ادبی کدام گزینه در مورد ابیات زیر نادرست آمده است؟

«ما سپر انداختیم گر تو کمان می‌کشی / گو دل ما خوش مباش گر تو بدین دل خوشی
دیده فرودوختیم تا نه به دوزخ برد / باز نگه می‌کنم سخت بهشتی‌وشی
موجب فریاد ما خصم نداند که چیست / چاره مجروح عشق، نیست به‌جز خامشی
مست می‌عشق را عیب مکن سعدیا / مست بیفتی تو نیز گر هم از این می‌چشی»
(۱) با توجه به نحوه قرار گرفتن قافیه‌ها درمی‌یابیم که قالب شعر غزل است.

(۲) در شعر، آرایه کنایه و مراعات نظیر به کار رفته است.

(۳) در بیت چهارم واژه «می»، «مشبّه» است.

(۴) شعر فاقد آرایه تضاد و جناس است.

%۳۳
 %۱۵
 ۹۶/۰۸/۱۹

۶۵- پیام کدام بیت به بیت زیر نزدیک‌تر است؟

«خرده‌ای از مال دنیا در بساط هر که هست / جبهه واکرده‌ای پیوسته چون گل بایدهش»

(۱) از هر چه تو گویی به قناعت بشکیم / امکان شکیب از تو محال است و قناعت

(۲) با قناعت ساز اگر حسرت پرست راحتی / بالش آرام گوهر قطره واری آبروست

(۳) اهل دنیا را به حق پیوند نیست / نفسشان از لقمه‌ای خرسند نیست

(۴) مرا خرسندی از سامان دنیا محتشم دارد / دل خرسند هر کس دارد از دنیا چه غم دارد؟

%۳۳
 %۱۰
 ۱۴۰۱/۰۸/۲۰

۶۶- با توجه به کالبدشکافی شعر زیر کدام گزینه نادرست است؟

«به جان خواجه و حق قدیم و عهد درست / که مونس دم صبحم دعای دولت توس

سرشک من که ز طوفان نوح دست برد / ز لوح سینه نیارست نقش مهر تو شست

بکن معامله‌ای وین دل شکسته بخر / که با شکستگی ارزد به صدهزار درست

مرنج حافظ و از دلبران حفاظ مجوی / گناه باغ چه باشد چو این گیاه نرست»

(۱) وجود واژگان کهن در برخی از ابیات

(۲) کاربرد چند آرایه مانند تشبیه، مراعات نظیر، تلمیح و کنایه در یک بیت

(۳) بیان مفهوم شکایت شاعر از بی‌ارزش بودن دل شکسته

(۴) ترکیب‌سازی در برخی از ابیات

%۳۳
 %۱۲
 ۹۶/۰۸/۱۹

۶۷- با توجه به کالبدشکافی شعر، کدام گزینه در مورد شعر زیر نادرست است؟

«کنون تا چه داری بیار از خرد / که گوش نیوشنده زو بر خورد

خرد بهتر از هر چه ایزد بداد / ستایش خرد را به از راه داد

خرد رهنمای و خرد دل‌گشای / خرد دست‌گیرد به هر دو سرای

ازو شادمانی و زویت غمی است / و زویت فزونی و زویت کمی است

کسی کاو خرد را ندارد ز پیش / دلش گردد از کرده خویش ریش

هشیوار دیوانه خواند و را / همان خویش بیگانه داند و را»

(۱) کاربرد واژه‌های «وندی»، «مرکب» و «ساده»

(۲) وجود واژگان کهن و کاربردهای تاریخی

(۳) روان بودن و سادگی زبان شعر و به‌کاربردن ضمیر شخصی برای غیر انسان

(۴) وجود آرایه تضاد و نبودن آرایه کنایه

%۳۳
 %۱۱
 ۹۷/۰۱/۱۷

۶۸- ویژگی زبانی کدام جمله در مقابل آن نادرست است؟

- (۱) بخت بلندت یار و چشم بخت بیدار که به صحبت پیری افتادی. (حذف فعل به قرینه)
- (۲) درختی در این وادی زیارت‌گاه است که مردمان به حاجت خواستن آن جا روند. (کاربرد حرف اضافه (به) در معنی «برای»)
- (۳) روزی به غرور جوانی سخت رانده بودم و شبانگاه به پای کربوه‌ای (تپه) سست مانده. (کاربرد فعل سوم شخص در معنای اول شخص)
- (۴) پرسیدمش چگونه‌ای؟ گفت تا کودکان بیاوردم دگر کودکی نکردم. (آمدن «ب» بر سر فعل ماضی)

۶۹- کدام گزینه در مورد کالبدشکافی شعر زیر در قلمرو ادبی نادرست بیان شده است؟

- «چو دست بر سر زلفش زخم به تاب رود / و آشتی طلبم با سر عتاب رود
چو ماه نو ره بیچارگان نظاره / زند به گوشه ابرو و در نقاب رود
شب شراب خرابم کند به بیداری / و گر به روز شکایت کنم به خواب رود
حباب را چو فتد باد نخوت اندر سر / کلاه‌داری‌اش اندر سر شراب رود»
- (۱) قالب شعر غزل و واژه «رود» ردیف محسوب می‌شود.
 - (۲) در بیت اول و دوم آرایه تشبیه بارز است.
 - (۳) در بیت چهارم آرایه تشخیص و تشبیه به کار رفته است.
 - (۴) در قافیه یک بیت، جناس مشهود است.

۷۰- در کالبدشکافی ابیات زیر همه نکات زبانی، ادبی و فکری به جز ... درست آمده است.

- «یکی دیوانه‌ای را دید شاه‌ی / نهاده کاسه سر پیش راهی
به مجنون گفت با این کاسه در بر / چه سودا می‌پزی در کاسه سر
به شه گفتا که شه اندیشه کردم / تو را با خویشتن هم‌پیشه کردم
بپیمودم به عمری روی عالم / تو را قسمت سه گز آمد مرا هم
چه گر داری سپاه و ملک و کشور / دو گرده تو خوری دو من، برابر
چه می‌نازی اگر عمرت دراز است / به جان کندن ترا چندین نیاز است»
- (۱) وجود واژگان کهن همچون: سودا، گز، گرده
 - (۲) قالب شعر مثنوی است.
 - (۳) شعر ظاهری ساده دارد؛ اما نتیجه‌گیری ذهنی و معنوی است.
 - (۴) سودا پختن، اندیشه‌کردن، جان کندن کنایه است.

۷۱- در کدام گزینه شبکه معنایی کم‌تر و محدودتری مشهود است؟

- (۱) چو این سخن بشنید جامه بر تن بدید و ساز مردن ساز کرد و گور کردن آغاز و کفن درپوشید.
- (۲) پرسید: موجب سخن ناگفتن چیست؟ گفت: بیماری که از دارو نومید باشد و از علاج مأیوس، دل چگونه رخصت حدیث یابد.
- (۳) این نیستان و درخت‌زار باغ‌کاران را بار و برگی نخواهد رست و بر کشت و دشت باران و تگرگی نخواهد بارید.
- (۴) و تو ندانسته‌ای هر که از صحبت عشق نپرهیزد در حریم عقل چگونه گریزد؟

۷۲- در تحلیل شعر زیر در قلمروهای سه‌گانه کدام گزینه نادرست است؟

- «یکی خوب‌کردار خوش‌خوی بود / که بد سیرتان را نکوگوی بود
به خوابش کسی دید چون درگذشت / که باری حکایت کن از سرگذشت
دهانی به خنده چو گل باز کرد / چو بلبل به صوتی خوش آغاز کرد
که بر من نکردند سختی بسی / که من سخت نگرفتمی با کسی»
- (۱) کاربردهای تاریخی دستور
 - (۲) بهره‌گیری از آرایه‌های ادبی تشبیه و جناس
 - (۳) وجود واژگان کهن و متروک
 - (۴) بیان مفهوم به شیوه روایی و تعلیمی

۷۳- با توجه به قلمرو ادبی ترتیب آرایه‌های «تشخیص، کنایه، حس‌آمیزی، استعاره، تشبیه» در کدام گزینه درست آمده است؟

(الف) ز گریه قطع نظر چون کنم در این گلشن / که چشم تر سر شبنم به آفتاب رساند

(ب) با گران‌قدردان تواضع کن که برمی‌آورد / دانه‌ها را روسفید از آسیا افتادگی

(ج) نه همین پرده دل از تو گریبان چاک است / ماه رخسار تو هر گوشه کتان‌ها دارد

(د) نیست ممکن واشود دل بی‌سخن‌های لطیف / کز نسیم صبح دارد غنچه نسرین کلید

(ه) ای که می‌نازی به تیر بی‌خطای خویشتن / ناله از پشت کمان پیش از نشان باید شنید

(۱) ه، ب، د، الف، ج (۲) ب، الف، ه، د، ج

(۳) ب، الف، ه، ج، د (۴) ج، ه، د، ب، الف

۳۱٪
 ۹٪
 ۹۷/۰۵/۱۹

۷۴- ویژگی کدام نثر در مقابل آن نادرست است؟

(۱) شمع را دید ایستاده و شاهد نشسته و می ریخته و قدح شکسته. (حذف به قرینه)

(۲) قاضی همه شب شراب در سر و شباب در بر از تنعم نخفتی. (کاربرد تاریخی فعل)

(۳) چندین مدت چرا نگفتی منم تا شکر قدوم بزرگان را میان به خدمت ببستمی. (استفاده از «را» در معنای حرف اضافه)

(۴) لایق قدر من آن است که با زاغی به دیوار باغی بر خرامان همی‌رفتی. (کاربرد سجع در نثر)

۳۱٪
 ۶٪
 ۹۷/۱۱/۰۵

۷۵- در کدام عبارت نگرش حکمی و تعلیمی نامشهود است؟

(۱) طبعی را دیدند که هرگاه به گورستان رسیدی، ردا در سر کشیدی.

(۲) نگویم جوانی مکن، لکن جوان خویشتن‌دار باش.

(۳) ای پسر هر چند جوانی، پیر عقل باش.

(۴) جوانمرد که بخورد و بدهد به از عابد که روزه دارد و بنهد.

۳۰٪
 ۲۲٪
 ۹۷/۱۱/۰۵

۷۶- با توجه به کالبدشکافی متن زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«خشم بیش از حد گرفتن وحشت آرد و لطف بی‌وقت هیبت ببرد. نه چندان درشتی کن که از تو سیر گردند و نه چندان نرمی که بر تو دلیر شوند.

درشتی و نرمی به هم در به است/ چو فاصد که جرّاح و مرهم‌نه است (فاصد= رگ‌زن)

نه مر خویشتن را فزونی نهد/ نه یکباره تن در مذلت دهد

بگفتا نیک‌مردی کن نه‌چندان/ که گردد خیره گرگ تیزدندان»

(۱) متن بر تعادل نگهداشتن در امور تأکید دارد.

(۲) از آرایه‌هایی مانند سجع و کنایه و تضاد بهره گرفته شده است.

(۳) نویسنده برای فهماندن و رساندن بهتر مطلب از آرایه تشبیه استفاده کرده است.

(۴) متن را می‌توان در رده متون عرفانی دانست.

۳۰٪
 ۱۸٪
 ۹۷/۰۵/۱۹

۷۷- با توجه به بیت‌های زیر نوع قلمرو مورد نظر کدام گزینه به‌درستی بیان نشده است؟

«ملکی که پریشان شد از شومی شیطان شد / باز آن سلیمان شد تا باد چنین بادا

یاری که دلم خستی در بر رخ ما بستی / غمخواره یاران شد تا باد چنین بادا

زان چشم دروغینش، زان شیوه شیرینش / عالم شکرستان شد تا باد چنین بادا»

(۱) فعل خستی (زخمی کردی) از افعال کهن است: قلمرو زبانی

(۲) «شیوه شیرین» حس‌آمیزی دارد: قلمرو ادبی

(۳) بیت اول تلمیح به داستان حضرت سلیمان (ع) دارد: قلمرو فکری

(۴) بین واژه «باز و باد» جناس وجود دارد: قلمرو ادبی

۳۰٪
 ۱۶٪
 ۹۷/۰۶/۱۶

۷۸- کدام گزینه از نظر آهنگ و موسیقی با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) باد صبا می‌وزد از سر زلف نگار / فعل صبا ظاهر است لیک صبا را که دید؟
- (۲) به باغ‌های حقایق برات دوست رسید / ز تخته‌بند زمستان شکوفه یافت نجات
- (۳) پیش آی دمی جانم زین بیش مرنجانم / ای دلبر خندانم آهسته که سرمستم
- (۴) گر چهره بنماید صنم پر شو از او چون آینه / ور زلف بگشاید صنم رو شانه شو رو شانه شو

۳۰٪
۱۰٪
۹۷/۱۱/۰۵

۷۹- همه گزینه‌ها به جز ... در مورد شعر زیر درست است.

«شنیدم که یک بار در حله‌ای / سخن گفت با عابدی کله‌ای (حله: محله)

که من فر فرماندهی داشتم / به سر بر کلاه مهی داشتم

سپهرم مدد کرد و نصرت وفاق / گرفتم به بازوی دولت عراق

طمع کرده بودم که کرمان خورم / که ناگه بخوردند کرمان سرم

بکن پنبه غفلت از گوش هوش / که از مردگان پندت آید به گوش»

۲۸٪
۱۳٪
۹۷/۱۱/۰۵

(۲) جابه‌جایی ضمیر در بعضی از مصراع‌ها

(۱) استفاده از قالب مثنوی برای بیان مفهوم

(۴) سفارش شاعر به عبادت کردن و پرهیز از ظلم و ستم نسبت به زیردستان

(۳) بهره‌گیری از آرایه‌های کنایه و جناس

۸۰- با توجه به تحلیل شعر زیر همه نکات زبانی و ادبی به جز ... درست است.

«و تا توانی درم وام مده که آزار بازخواستن بتر از آزار دادن؛ و درم وام داده را به خواسته مشمر؛ و از وام کردن حذر کن؛ و چون وام می‌کنی زود گزارنده

باش؛ و وام کردن ذلتی (خواری) عظیم دان؛ و اگر خواهی که بی رنج و غم باشی با پنج گروه مردم خرید و فروخت مکن با مردم کم چیز و ...»

۲۷٪
۸٪
۹۹/۰۹/۱۴

(۲) وجود آرایه کنایه / وجود آرایه تضاد

(۱) «خواسته» به معنای «مال» / وجود وابسته پیشین

(۴) تکرار واژه / حذف فعل

(۳) کاربرد کهن واژگان / حذف حرف «را»

۸۱- با توجه به بیت‌های زیر، نوع قلمرو در کدام گزینه‌ها به درستی بیان نشده است؟

«فقیهی کهن جامه تنگ‌دست / در ایوان قاضی به صف برنشست

نگه کرد قاضی بر او تیز تیز / معرفت گرفت آستینش که خیز

نه هر کس سزاوار باشد به صدر / کرامت به فضل است و رتبت به قدر

به جای بزرگان دلیری مکن / چو سرپنجه‌ات نیست شیری مکن»

الف) سر پنجه: مجاز از قدرت داشتن (قلمرو فکری)

ب) کهن جامه: ترکیب وصفی مقلوب (قلمرو ادبی)

پ) تنگ‌دست: کنایه از مستمند (قلمرو ادبی)

ت) کلمات معرفت، صدر، قاضی، کلمات عربی و غیر فارسی هستند. (قلمرو زبانی)

۲۶٪
۱۲٪
۹۷/۰۶/۰۲

(۴) پ - ت

(۳) الف - ب

(۲) ب - پ

(۱) الف - ت

۸۲- با توجه به کالبدشکافی نثر زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«چنین گویند که پرویز، بهرام چوبین را در ابتدا نیکو می‌داشت؛ چنانکه یک ساعت بی او نبودی و در شراب و شکار و خلوت، از خویشتن جدا

نداشتی و این بهرام چوبین سواری یگانه بود و مبارزی بی‌همتا. مگر روزی ملک پرویز را از عتال هرات و سرخس سیدد اشتر سرخ موی آوردند، بر

هر یکی خرواری بار از حوایج و دیگر متاع. بفرمود تا هم‌چنان به سرای بهرام چوبین بردند تا او را در مطبخ فراخی بود.»

(۱) کاربردهای تاریخی دستور: مانند «نبودی»، «جدا نداشتی»، «بفرمود»

(۲) کاربرد «را» به معنی «برای» و کاربردهای کهن: مانند «اشتر» و «سرا»

(۳) کوتاهی و قابل فهم بودن جمله‌ها: مانند «این بهرام چوبین سواری یگانه بود.»

(۴) زبان نثر ساده و روان است و پیچیدگی ندارد و واژگان غیر فارسی زیادی در آن یافت می‌شود.

۲۶٪
۱۱٪
۹۷/۰۶/۰۲

۸۳- کدام گزینه درباره متن زیر نادرست است؟

- «یکی را از وزرا پسری کودن بود. پیش یکی از دانشمندان فرستاد که مر این را تربیتی می کن مگر که عاقل شود. روزگاری تعلیم کردش و مؤثر نبود پیش پدرش کس فرستاد که این عاقل نمی شود و مرا دیوانه کرد.»
- (۱) کاربرد «را»ی مالکیت
(۲) استفاده از فعل پیشوندی
(۳) قابل فهم بودن جملات و واژه ها
(۴) کاربرد تاریخی فعل امر

۲۶٪
 ۱۲٪
 ۹۷/۱۱/۰۵

۸۴- ویژگی زبانی مقابل کدام بیت نادرست است؟

- (۱) آن نقش بین که فتنه کند نقش بند را / و آن لعل لب که نرخ شکسته است قند را (کاربرد تاریخی «را» در مصراع دوم)
(۲) آهنگ آن دارد دلم کز پرده بیرون اوفتد / مطرب گر این ره می زند گو پست گیر آهنگ را (کاربرد فعل امر بدون «ب»)
(۳) مطرب آهنگ چنین تیز چه گیری که کند / جان شیرین به لب لعل تو آهنگ مرا (حذف فعل به قرینه)
(۴) گر در کمندم می کشی شکرانه را جان می دهم / کان دل که صید عشق شد دولت شمارد دام را (کاربرد تاریخی حرف اضافه)

۲۵٪
 ۶٪
 ۹۷/۰۸/۰۴

۸۵- ویژگی زبانی مقابل کدام جمله نادرست است؟

- (۱) اگر کوشش فروگذار در خون خویش سعی کرده باشد و چون بکوشد، اگر پیروز آید، نام گیرد. (به کارگیری «نام گیرد» در معنی «مشهور شود»)
(۲) جوانی خردمند از فنون فضایل حظّی وافر داشت؛ چندان که در محافل دانشمندان نشست، زبان سخن بیستی. (کاربرد تاریخی فعل ماضی استمراری)
(۳) دیده دشمنان جز بر بدی نمی آید. گفت: دشمن آن به که نیکی نبیند. (حذف فعل)
(۴) پادشاه را در همه معانی خاصه در امضای ابواب سیاست تأمل واجب است. (استفاده از «رای» فک اضافه)

۲۵٪
 ۵٪
 ۹۷/۱۱/۰۵

۸۶- در کدام گزینه آرایه ای نادرست به بیت نسبت داده شده است؟

- (۱) بی گل روی تو بس خار که در پای من است / کیست کز پای برون آورد این خار مرا (کنایه - تشبیه)
(۲) حافظ وظیفه تو دعا گفتن است و بس / در بند آن مباش که نشنید یا شنید (تکرار - کنایه)
(۳) ببین پیاله هزاران به روی دشت ز لاله / به روی دشت قدم نه به روی دست پیاله (واژه آرایه - تشبیه)
(۴) دستبرد و زور تو منسوخ کرد اندر جهان / دستبرد رستم دستان و زور زال زر (واج آرایه - واژه آرایه)

۲۴٪
 ۱۶٪
 ۹۸/۰۱/۱۶

۸۷- با توجه به تحلیل ابیات زیر کدام گزینه نادرست است؟

- «نه پیوسته رز خوشه تر دهد / گهی برگ ریزد گهی بر دهد
برون آید از زیر ابر آفتاب / به تدریج و اخگر بمیرد در آب
ز ظلمت مترس ای پسندیده دوست / که ممکن بود کاب حیوان در اوست
نه گیتی پس از جنبش آرام یافت؟ / نه سعدی سفر کرد تا کام یافت؟
دل از بی مرادی به فکرت مسوز / شب آبستن است ای برادر به روز»
(۱) در بیت آغازین آرایه های «واج آرایه» و «جناس» به کار رفته است.

۲۴٪
 ۹٪
 ۹۷/۱۱/۰۵

- (۲) در بیت پایانی آرایه های «تضاد» و «جناس» زینت بخش کلام سعدی شده است.
(۳) واژه «اخگر» از کاربردهای کهن زبان است و «بمیرد» در معنای امروزی به کار نرفته است.
(۴) پیام محوری شعر صورت سؤال، «تأکید بر آمدن آسانی پس از دشواری» است.

۸۸- نوع ادبی چند بیت غنایی است؟

- (الف) اگر تو فارغی از حال دوستان یارا / فراغت از تو میسر نمی‌شود ما را
 (ب) که دشمن که دانا بود به ز دوست / ابا دشمن و دوست دانش نکوست
 (پ) بلای غمزه نامهربان خونخوارت / چه خون که در دل یاران مهربان انداخت
 (ت) مراد هر که بر آری مطیع امر تو گشت / خلاف نفس که فرمان دهد چو یافت مراد
 (ث) چنان فراخ نشست است یار در دل تنگ / که بیش زحمت اغیار در نمی‌گنجد
 (ج) حور فردا که چنین روی بهشتی بیند / گرش انصاف بود معترف آید به قصور
 (۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) دو

۲۲٪
 ۷٪
 ۹۷/۰۷/۲۰

۸۹- با توجه به کالبدشکافی شعر زیر کدام گزینه نادرست بیان شده است؟

- «کدام چاره سگالم که با تو درگیرد / کجا روم که دل من دل از تو برگیرد
 ز چشم خلق فتادم هنوز و ممکن نیست / که چشم شوخ من از عاشقی حذر گیرد
 ز سوزناکی گفتار من قلم بگریست / که در نی آتش سوزنده زودتر گیرد
 دو چشم مست تو شهری به غمزه‌ای ببرند / کرشمه تو جهانی به یک نظر گیرد»

۲۱٪
 ۷٪
 ۹۷/۰۵/۱۹

- (۱) کاربرد آرایه‌های تشخیص، کنایه و مجاز
 (۲) کاربرد افعال قدیمی
 (۳) «گیرد» در بیت سوم، در معنای «در اختیار گرفتن» است.
 (۴) بیان مضامین عاشقانه

۹۰- پیام کدام بیت در مقابل آن نادرست است؟

- (۱) سر کویت ز آب چشم مهجوران، فرات / سرانگشت به خون جان مشتاقان، خضاب (رنجیده شدن عاشقان از معشوق)
 (۲) خبرت هست که در بادیه هجر تو نیست / تکیه‌گاهم به جز از خار مغیلان همه شب (رسوا شدن در عشق)
 (۳) دل چو دادم به تو عقلم ز کجا خواهد ماند / مال کی جمع شود خانه‌براندازان را (تضاد عقل و عشق)
 (۴) چون تو در خاطر خواجو بزدی کوس نزول / دو جهان خیمه برون زد ز دل تنگ مرا (ترک تعلق از دو جهان پس از عاشق شدن)

۱۹٪
 ۸٪
 ۹۶/۰۶/۱۷

۹۱- با توجه به حکایت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«یکی از ملوک خراسان محمود سبکتکین را به خواب چنان دید که جمله وجود او ریخته بود و خاک شده مگر چشمان او که همچنان در چشم‌خانه همی‌گردید، نظر می‌کرد. سایر حکما از تأویل این فروماندند مگر درویشی که به جای آورد و گفت: هنوز نگران است که ملکش با دگران است.»

- بس نامور به زیر زمین دفن کرده‌اند / کز هستی‌اش به روی زمین بر نشان نماند
 وان پیر لاشه را که سپردند زیر گل / خاکش چنان بخورد کزو استخوان نماند
 زنده است نام فرخ‌نوشین‌روان به خیر / گرچه بسی گذشت که نوشین‌روان نماند
 خیری کن ای فلان و غنیمت شمار عمر / زان پیشتر که بانگ برآید فلان نماند»

۱۹٪
 ۷٪
 ۹۸/۰۱/۱۶

- (۱) استفاده از آرایه‌هایی چون سجع و جناس
 (۲) استفاده از دستور تاریخی
 (۳) پیام متن، نکوهش ظلم‌ستیزی است.
 (۴) «را» فقط به‌عنوان نشانه مفعول به کار رفته است.

۹۲- با توجه به کالبدشکافی شعر زیر کدام گزینه در آن یافت نمی‌شود؟

- «دید مجنون را عزیزی دردناک / کو میان رهگذر می‌بیخت خاک
 گفت ای مجنون چه می‌جویی چنین / گفت لیلی را همی‌جویم یقین
 گفت لیلی را کجا یابی ز خاک / کی بود در خاک شارع در پاک
 گفت من می‌جویمش هر جا که هست / بوک جایی یک دمش آرم به دست»

۱۹٪
 ۴٪
 ۹۷/۰۶/۲۳

- (۱) وجود واژگان کهن؛ مانند: «می‌بیخت» و «بوک» / فراوانی آرایه‌های ادبی
 (۲) کمی واژگان غیرفارسی / کاربردهای تاریخی دستور؛ مانند «همی‌جویم» و «بُود»
 (۳) «هست»، «دست» و «خاک»، «پاک» جناس دارند. / قالب شعر مثنوی است.
 (۴) «به دست آوردن» کنایه است / سادگی و کوتاهی جمله‌ها؛ مانند «گفت لیلی را همی‌جویم یقین»

۹۳- در بیت زیر «را» به چه معنایی است؟

«دگر کس آمد و گفت: اختیار است / دل روبه، که رنجی را به کارست»

- (۱) به معنای «به» است.
- (۲) به معنای حرف اضافه «برای» است.
- (۳) نشانه‌ی قسم و سوگند است.
- (۴) نشانه مفعول است.

۱۸٪
 ۷٪
 ۹۶/۰۵/۲۰

۹۴- کدام گزینه درباره کالبدشکافی متن زیر نادرست است؟

«حکیمی را پرسیدند: چندین درخت نامور که خدای، عزوجل، آفریده است و برومند، هیچ‌یک را آزاد نخوانند مگر سرو را که ثمرهای ندارد، درین چه حکمت است؟ گفت: هر درختی را دخلی معین است که به وقتی معلوم، گاهی به وجود آن تازه‌اند و گاهی به عدم آن پژمرده و سرو را هیچ از این نیست و همه وقتی خوش است و این است صفت آزادگان.»

- (۱) استفاده از آرایه‌های تضاد و تشبیه
- (۲) تأکید نویسنده بر عدم تعلق و وابستگی
- (۳) کاربرد «را» به جای «از» (حکیمی را)
- (۴) قرار گرفتن متن در رده ادبیات تعلیمی

۱۷٪
 ۴٪
 ۹۶/۰۵/۲۰

۹۵- نکته فکری کدام بیت درست نوشته شده است؟

- (۱) در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود / کاین شاهد بازاری وان پرده‌نشین باشد (اعتقاد به قضا و قدر)
- (۲) کهن خرقه خویش پیراستن / به از جامه‌ی عاریت خواستن (توصیه به کمک به درماندگان)
- (۳) ذات بد نیکو نگردد زانکه بنیادش بد است / تربیت ناهل را چون گردکان بر گنبد است (تأثیر داشتن تربیت)
- (۴) گر راست سخن گویی و در بند بمانی / به زان که دروغت دهد از بند رهایی (جایز دانستن دروغ مصلحت‌آمیز)

۱۴٪
 ۵٪
 ۹۶/۰۵/۲۰

۹۶- در همه گزینه‌ها به‌جز گزینه ... نمونه‌هایی از کاربردهای کهن زبان فارسی یافت می‌شود.

- (۱) او در اثنای این، تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی می‌جست.
- (۲) پیش خویش، زنبورخانه‌ای و قدری شهد یافت، چیزی از آن به لب بُرد.
- (۳) هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند، مانند آن مرد است که از پیش شتر مست به شتاب می‌رفت.
- (۴) در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم؛ دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است.

۱۳٪
 ۸٪
 ۹۶/۰۵/۲۰

۹۷- با توجه به قلمرو ادبی ابیات، آرایه‌های ادبی مقابل کدام بیت نادرست آمده است؟

- (۱) پشمینه‌پوش تندخو از عشق نشنیده است بو / از مستی‌اش رمزی بگو تا ترک هشیاری کند (نغمه حروف - تضاد)
- (۲) مایه اشک ندامت گشت و آه آتشین / هرچه از تن‌پروری بر جسم افزودم چو شمع (تشخیص - مراعات نظیر)
- (۳) بر سیه‌بختی ارباب سخن می‌گرید / ناله‌ای کز دل چاک قلم آید بیرون (مثل - تشخیص)
- (۴) نخل امید تو آن روز شود صاحب برگ / که سبکباری خود را به خزان نگذاری (کنایه - تشبیه)

۱۳٪
 ۴٪
 ۹۶/۰۶/۰۲

۹۸- قلمرو فکری کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) هر وقت خوش که دست دهد مغتنم شمار / کس را وقوف نیست که انجام کار چیست
- (۲) دل درین پیرزن عشوه‌گر دهر میند / کاین عروسی است که در عقد بسی داماد است
- (۳) پنج روزی که درین مرحله مهلت داری / خوش بیاسای زمانی که زمان این همه نیست
- (۴) آخرالامر گل کوزه‌گران خواهی شد / حالیا فکر سبو کن که پر از باده کنی

۱۱٪
 ۷٪
 ۹۶/۰۶/۰۳

۹۹- آرایه‌های مقابل همه ابیات به‌جز بیت گزینه ... تماماً درست است.

- (۱) رسم عاشق‌کشی و شیوه‌ی شهرآشوبی / جامه‌ای بود که بر قامت او دوخته بود (واج‌آرایی، تشبیه)
- (۲) موج خون دل فرهاد چو می‌زد بر کوه / ای بسا لعل که در دامن خارا می‌ریخت (تلمیح، اغراق)
- (۳) سال‌ها نالیدم از عشق گلی چون بلبل / گل خزان شد ناگه و خارم به پای جان خلیل (تضاد)
- (۴) نخل امید مرا جز بار دل حاصل نبود / حیف از آن عمری که صرف باغبانی شد مرا (تشخیص، حس‌آمیزی)

۱۱٪
 ۴٪
 ۹۶/۰۵/۲۰

پاسخ‌نامه تشریحی

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۴۷۵۰ تا ۵۵۰۰ از هر ۱۰ سوال به ۱ سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۵۵۰۰ تا ۶۲۵۰ از هر ۱۰ سوال به ۲ (یا ۳) سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۶۲۵۰ به بالا از هر ۱۰ سوال به بیش از ۴ سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۴۷۵۰ تا ۵۵۰۰ از هر ۱۰ سوال به ۲ سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۵۵۰۰ تا ۶۲۵۰ از هر ۱۰ سوال به ۳ (یا ۴) سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۶۲۵۰ به بالا از هر ۱۰ سوال به بیش از ۵ سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۴۷۵۰ تا ۵۵۰۰ از هر ۱۰ سوال به ۵ سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۵۵۰۰ تا ۶۲۵۰ از هر ۱۰ سوال به ۶ (یا ۷) سوال پاسخ دهند.

■ انتظار داریم دانش‌آموزان ترازهای ۶۲۵۰ به بالا از هر ۱۰ سوال به بیش از ۸ سوال پاسخ دهند.

دشوارتر

دشوار

نسبتاً دشوار

علوم و فنون ادبی (۱) - پایه دهم انسانی

فصل یکم (نسبتاً دشوار)

۱. گزینه «۴»

اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است و وزن و آهنگ، به انتقال بهتر آن کمک می‌کند. (سازها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ کتاب درسی)

۲. گزینه «۱»

واج‌آرایی: تکرار «ن»، «ب»

واژه‌آرایی: تکرار بلبل

تشبیه: گلستان رخ، بلبل چو من، چو بلبل

(واج‌آرایی، واژه‌آرایی، ترکیبی)

۳. گزینه «۲»

۱- از واژه «جوز» به جای «گردو» استفاده شده است: قلمرو زبانی

۲- انسان باید به فکر نسل‌های آینده هم باشد، ۳- حکایت در رده ادبیات تعلیمی است: قلمرو فکری

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۴. گزینه «۳»

توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن سبب کشف لحن می‌شود. وزن و آهنگ کوئنده و کوتاه بار حماسی فضای شعر را غنی‌تر می‌سازد.

(سازها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ و ۲۲ کتاب درسی)

۵. گزینه «۲»

الف) واژه‌آرایی ندارد: سر، سر رشته

ب) واژه‌آرایی: نه

پ) واژه‌آرایی: جا (جاست: جا + است)

ت) جناس: غریب: مصرع اول: غریبه/ مصرع دوم: شگفت

(واج‌آرایی و واژه‌آرایی، صفحه ۲۷ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

دقت کنید که در الف، سَر و رشته جدا از هم نیستند بلکه خودشان یک واژه کامل هستند، پس در آرایه واژه‌آرایی همیشه توجه کنید که واژه‌ها از نظر ظاهری یکی باشند.

۶. گزینه «۴»

واژه «روی» ظاهراً دو بار تکرار شده اما چون این دو کلمه در معنی، با یکدیگر متفاوت هستند، آرایه «واژه‌آرایی» را به‌وجود نیاورده‌اند. «روی» در مصرع اول به‌معنای «چهره» است و در مصرع دوم به معنی «تو» فلز است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: کلمه «خاک» تکرار شده است.

گزینه «۲»: کلمه «عشق» تکرار شده است.

گزینه «۳»: کلمه «یار» تکرار شده است.

(واج‌آرایی، واژه‌آرایی، صفحه ۲۷ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

برای به وجود آمدن آرایه واژه‌آرایی، واژه‌ها باید هم از نظر شکل نوشتاری و هم از نظر معنایی یکسان باشند و اگر دارای معانی متفاوت باشند، آرایه جناس همسان پدید می‌آید.

۷. گزینه «۳»

در متن، کاربرد دستور تاریخی وجود دارد:

۱- استفاده از «را» در معنی «به»؛ پارسی را: به پارسیایی

۲- تقدم فعل بر سایر اجزای جمله؛ یکی از بزرگان گفت پارسیایی را /... چه گویی در حق فلان عابد ...

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۸. گزینه «۱»

شاعر برای انتقال عاطفه خود به دیگران از زبان کمک می‌گیرد.

(سازها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ تا ۲۳ کتاب درسی)

۹. گزینه «۳»

شرط مهم در آرایه «واژه‌آرایی»، آن است که کلمات منتظر، در معنای یکسانی تکرار شوند. اگر معانی آن‌ها متفاوت باشد، آرایه «جناس همسان (تام)» پدید می‌آید. در این بیت، واژه «دوش» در یک معنا تکرار شده است. بنابراین، پدیدآورنده «واژه‌آرایی» است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «مدام» اول: همیشه؛ «مدام» دوم: شراب = فاقد واژه‌آرایی و دارای جناس تام

گزینه «۲»: «مردم» اول: مردمک چشم؛ «مردم» دوم: انسان‌ها = فاقد واژه‌آرایی و دارای جناس تام

گزینه «۴»: اولین «هوا»: گاز تنفسی؛ دومین «هوا»: هوس / «خاک» اول: معنای حقیقی؛ «خاک» دوم: معنای مجازی (فاقد ارزش والا) = فاقد واژه‌آرایی و دارای جناس تام

(واج‌آرایی، واژه‌آرایی، صفحه ۲۷ کتاب درسی)

۱۰. گزینه «۲»

پیام نهایی این حکایت، نکوهش عیب‌جویی از دیگران است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: حذف فعل به قرینه لفظی: «یاد دارم که در ایام طفولیت متعبد بودمی و شب‌خیز و مولع زهد و پرهیز [بودمی]». / واژگان عربی: ایام، طفولیت، متعبد، مولع، رحمة الله علیه، مصحف و ...

گزینه «۳»: «خواب غفلت»: اضافه تشبیهی / «سر بر داشتن» کنایه از بیدار شدن

گزینه «۴»: «پدر را گفتم»: به پدر گفتم

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۹ تا ۱۸ کتاب درسی)

۱۱. گزینه «۱»

«را» در بیت سوم، نشانه مفعول است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: ۱. به بینندگان آفریننده را نینیی ۲. دو بیننده را مرنجان

گزینه «۳»: میان بستن: کنایه از آماده شدن برای کاری

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۱۲. گزینه «۳»

وزن و آهنگ و لحن بیت گزینه «۳» حالت شادی و نشاط را القا می‌کند و وزن و آهنگ و لحن سایر ابیات، حالت غم و اندوه را القا می‌کند.

(سازدها و عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ کتاب درسی)

۱۳. گزینه «۳»

در ابیات مورد سؤال، یک مورد «اضافه استعاری» به‌کار رفته است. [جیب عمر]

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: چون هر بیت قافیه جداگانه دارد «مثنوی» است.

گزینه «۲»: واژه‌های «شب» و «صبح» متضادند.

گزینه «۴»: واژه‌های «شب» و «صبح» مراعات‌نظیر یا تناسب و عبارات «از دست دادن» و «جیب عمر شکافتن» کنایی است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۱۴. گزینه «۳»

بررسی ریشه کلمات (فارسی یا عربی بودن) و نیز ساختمان کلمات (ساده، وندی، مرکب، وندی - مرکب) در قلمرو زبانی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: آرایه‌های ادبی همچون (کنایه، استعاره، تشبیه، مراعات‌نظیر، جناس و ...) همگی در حیطه قلمرو ادبی بررسی می‌شوند.

گزینه «۲»: ترکیب واژگان (اضافی - وصفی) در حیطه قلمرو زبانی است.

گزینه «۴»: کوتاهی یا بلندی جملات یک حکایت یا شعر در حیطه قلمرو زبانی بررسی می‌شوند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۱۵. گزینه «۲»

در این عبارت، «را» مفعولی نیست و در معنای «برای» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۱۶. گزینه «۴»

«را» نشانه مفعول است نه به معنی «برای».

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: به صواب آن لایق‌تر [است].

گزینه «۳»: «بتوانستی دید» امروزه به‌صورت می‌توانست ببیند، استفاده می‌شود.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ کتاب درسی)

۱۷. گزینه «۴»

در پایان شعر، شاعر با تواضع و فروتنی، خود را مورد سرزنش قرار می‌دهد و خویش را گناهکار و شایسته آتش دوزخ می‌داند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «روی درهم کشیدن» کنایه از «تاراحت شدن» است.

گزینه «۲»: شعر، داستانی را روایت می‌کند.

گزینه «۳»: فعل «همی‌گفت» کاربرد تاریخی دستور است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۱۸. گزینه «۲»

ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴»، وزن و آهنگ کوبنده و ضربی دارند و با لحن حماسی خوانده می‌شوند، اما بیت گزینه «۲» وزن و آهنگ نرم و حال و هوای پند و اندرز و تعلیم دارد.

(سازدها و عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ کتاب درسی)

۱۹. گزینه «۲»

در این حکایت ماه نسبت به خورشید حسادت می‌ورزد و نمی‌خواهد نه خود و نه دیگران چهره او (خورشید) را ببینند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۲۰. گزینه «۴»

وزن و آهنگ بیت گزینه «۴» نرم و آرام است اما ابیات سایر گزینه‌ها، وزنی شاد و ضربی دارند.

(سازدها و عوامل تاثیرگذاری در شعر فارسی، صفحه ۲۱ کتاب درسی)

۲۱. گزینه «۳»

در ابیات ۱ و ۳ آرایه جناس به کار نرفته است.

فقط در ابیات دوم و چهارم جناس به کار رفته است (بحر و بر / چیست و نیست).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شبکه معنایی ابیات:

بیت اول: آسمان، آفتاب، مشتری، تیر، زهره، ماهتاب

بیت دوم: زمین، کوه، دشت، بحر، بر

بیت سوم: دریا، فضا، قطره

بیت چهارم: شهر، ملک، مصر، دمشق

گزینه «۲»: تشبیه بیت سوم: دریای دل (دل: مشبه / دریا: مشبه‌به) / بیت

چهارم: ملک دل

گزینه «۴»: پیام کلی ابیات توصیف عظمت «دل» و هدف آن تعلیم نکات عرفانی است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۲۲. گزینه ۱»

«را» در «پادشاهی را شنیدم» به معنی «دربارۀ/از» است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲: «ملک را دشنام دادن گرفت و سقط گفتن (گرفت)

گزینه ۳: «خون: مجاز از کشتن/ بشوید و بگوید: سجع/ دست از جان شستن:

کنایه از گذشتن از جان

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۲۳. گزینه ۲»

در بیت گزینه ۲: «آرایه تضاد وجود ندارد. تکرار واج «ر» آرایه واج‌آرایی را

پدید آورده است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «واژه‌آرایی: تکرار خرد/ تشخیص: خرد، منع عشق می‌کند.

گزینه ۳: «واج‌آرایی: تکرار واج «ر»/ گره از کار گشودن: کنایه از حل کردن

مشکلات

گزینه ۴: «واژه‌آرایی: تکرار خاک/ تلمیح به آیه قرآن مبنی بر آفریده شدن

انسان از خاک

(واج‌آرایی، واژه‌آرایی، ترکیبی)

۲۴. گزینه ۳»

شتر، خار را نخورد به این دلیل که ماری به دور آن پیچیده بود و او از آن

می‌ترسید.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸ کتاب درسی)

۲۵. گزینه ۳»

«تهاد»های مشخص شده در هر دو مصراع به معنای «قرار داد» است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «غریب» در مصراع اول: نا آشنا / «غریب» در مصراع دوم: به معنی

«عجیب»

گزینه ۲: «دور» در مصراع اول: حلقه و مجلس / «دور» در مصراع دوم: گردش

گزینه ۴: «باد» در مصراع اول: هوا و نسیم / «باد» در مصراع دوم: باشد

(واج‌آرایی، واژه‌آرایی، صفحه ۲۷ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

همه گزینه‌ها به‌جز گزینه ۳ دارای جناس تام هستند. در جناس تام دو

کلمه از نظر ظاهر یکسان و از نظر معنا متفاوت هستند.

۲۶. گزینه ۳»

«دم‌زدن» کنایه از «سخن گفتن» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۲۷. گزینه ۳»

نوع ادبی شعر، تعلیمی و اخلاقی است. (مفاهیمی چون توصیه به مدارا با مردم و

پرهیز از جنگ و خون‌ریزی در شعر برجسته است.)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «شعر پیچیدگی ندارد و پیام آن به سادگی دریافت می‌شود.

گزینه ۲: «اصطلاحاتی نظیر «شاید گرفتن»، «میار»، «فرخ‌سرشت»، «به

سرچشمه‌ای بر» و ... بیانگر کاربردهای تاریخی دستور است.

گزینه ۴: «در عبارات «خون از مشامی میار» و «چشم برهم زدند» کنایه مشهود

است. «چشم و چشمه» جناس دارند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

دقت کنید که همیشه وزن تند و کوبنده دلیل بر حماسی بودن شعر نیست.

۲۸. گزینه ۲»

قدیمی‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در یونان باستان صورت گرفته است. آن‌ها از

چهارنوع حماسی، غنایی، نمایشی و تعلیمی سخن گفته‌اند، این تقسیم‌بندی

بیشتر مبتنی بر شعر بود و جنبه محتوایی داشت.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۶ کتاب درسی)

۲۹. گزینه ۲»

ج) واج‌آرایی: ک / واژه‌آرایی: که، است

الف) تشبیه: دلم باغ بهاران گشت

د) واژه‌آرایی: پیشانی

ب) استعاره: «چرخ کبود» استعاره از «آسمان»

(ترکیبی)

۳۰. گزینه ۴»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «توصیه به خیرخواهی و به نیکی سخن گفتن در مقابل گفتارهای

زشت دیگران

گزینه ۲: «سفارش به سکوت هنگام سخن گفتن دیگران و قطع نکردن سخنان ایشان

گزینه ۳: «اعتقاد به قضا و قدر و روزی مقدر

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸ کتاب درسی)

۳۱. گزینه ۳»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «جمله‌ها ساده و قابل فهم هستند.

گزینه ۲: «زمین و زمان» تضاد ندارند.

گزینه ۴: «چشم داشتن خرد» استعاره است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۳۷. گزینه «۲»

واج‌آرای «الف» دارد.

واژه‌آرای در واژه «خزان» وجود دارد.

تشبیه: باغ و بهاران [مانند] خزان من و توست.

(ترکیبی)

۳۸. گزینه «۴»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واژه «عیش و عشق» جناس ندارند.

گزینه «۲»: واژه «پاک» در این شعر، قید است به معنای «کاملاً» است.

گزینه «۳»: آرایه «تلمیح» در شعر وجود ندارد.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۳۹. گزینه «۲»

الف) واژه‌آرای «یار، شدم»

ب) «شاه‌خوبان» استعاره از معشوق

ج) واج‌آرای «ن»

د) اغراق در «گریان شدن خورشید» و «بریان شدن بهرام»

(ترکیبی)

۴۰. گزینه «۳»

وجود ترکیب‌سازی: درون‌پرور، برون‌آرای، خردبخش، بی‌خرد بخشای / درون‌مایه

شعر توصیف صفات خداوند است

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: تضاد: آتش و آب / وجود واژه کهن: مکین

گزینه «۲»: وجود دو جناس: زمین و زمان / مکین و مکان / حذف فعل به قرینه

معنوی: مکان و مکین از صنع تو است. در منادا نیز حذف فعل به قرینه معنوی

صورت می‌گیرد. «ای درون‌پرور ...»

گزینه «۴»: کنایه: همه در امر قدرت بی‌چون / زبان شعر ساده و جمله‌ها کوتاه است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۴۱. گزینه «۱»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: «امید» و «توید» جناس نمی‌سازند؛ زیرا بیشتر از یک حرف ناهمسان دارند.

گزینه «۳»: «کینه» واژه کهن نیست.

گزینه «۴»: «فرمود» کاربردهای تاریخی دستور به شمار نمی‌رود.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۴۲. گزینه «۳»

در این بیت، مولانا می‌گوید که جسم و تن (تعلقات دنیوی) خود را کنار گذاشته

است و دلیل آن، اشتیاق زیاد وی به معشوق است؛ بنابراین، معشوق در این بیت،

آسمانی است ولی در سایر گزینه‌ها، معشوق زمینی منتظر شاعر است.

۳۲. گزینه «۲»

بیت‌های «الف» و «ج» حالت شادی و نشاط را منتقل می‌کند.

تشریح سایر ابیات:

بیت «ب» باید با لحن روایی و آرام خوانده شود تا پیام اخلاقی شعر که قناعت

است به خوبی به مخاطب منتقل شود.

بیت «د» نیز باید با حالت غم و اندوه خوانده شود.

(سازها و عوامل تاثیرگذاری در شعر فارسی، صفحه ۲۲ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

توجه کنید وزن‌هایی که تندتر هستند در اغلب مواقع شادتر به حساب می‌آیند.

۳۳. گزینه «۲»

در متن، حذف فعل وجود دارد:

تبعث آن بسیار باشد و انتفاع [آن] اندک [باشد].

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واژه‌های عربی: مضار، تبعیت، انتفاع، شافی، فانی

گزینه «۳»: واژه‌های متضاد: مضار و منافع، بسیار و اندک

گزینه «۴»: فرق نمی‌کنی (به معنای فرق نمی‌گذاری / تفاوت قائل نمی‌شوی)

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۳۴. گزینه «۳»

وزن شعر کوتاه و کوبنده نیست؛ وزن کوتاه و کوبنده، از ویژگی‌های شعر

حماسی است ولی ابیات فوق، موضوعی عاشقانه دارد.

(سازها و عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی، صفحه‌های ۲۱، ۲۲ و ۲۳ کتاب درسی)

۳۵. گزینه «۲»

وزن و آهنگ تند بیت گزینه «۲» به خواننده، حالت شادی و نشاط درونی را

منتقل می‌کند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌های «۱» و «۳»: وزنی نرم و آرام دارد.

گزینه «۴»: وزنی حماسی دارد.

(سازها و عوامل تاثیرگذاری در شعر فارسی، صفحه ۲۲ کتاب درسی)

۳۶. گزینه «۴»

واج‌آرای در صامت «م» وجود دارد. بیت فاقد آرایه تشخیص است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واج‌آرای واج «س» / واژه‌آرای: تکرار واژه «مست»

گزینه «۲»: تشبیه: «پردۀ زلف» / تناسب: بین واژه‌های «آفتاب و سحاب و ماه و

خورشید»

گزینه «۳»: تضاد: بین واژه عقبی (آخرت) و دنیا و «سر فرود آمدن» کنایه از

تسلیم شدن

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: قیاس قد معشوق با سرو و همچنین مفهوم مصراع دوم، کاملاً گوینده زمینی بودن معشوق هستند.

گزینه «۲»: تشبیه معشوق به «گل» و به کار بردن صفت «خوش‌بو» برای وی، نشان از زمینی بودن معشوق است.

گزینه «۴»: سخن گفتن و سخن شنیدن یار، گواهی بر زمینی بودن معشوق شاعر است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۴۳. گزینه «۴»

بیت‌های «ب، پ» هر دو غنایی است.

بیت «الف» حماسی و «ت» تعلیمی است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۶ کتاب درسی)

۴۴. گزینه «۲»

تشریح موارد نادرست:

ب) «چارپا» واژه کهن به شمار نمی‌رود.

پ) «را» به معنی «برای» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۴۵. گزینه «۳»

مفهوم ابیات، تأکید بر «تجربه» است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: شبکه معنایی میان واژگان «شرع، مسأله، دانشمند»

گزینه «۴»: «به زیر خم کمند در آوردن» کنایه از «اسیر کردن»

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۴۶. گزینه «۲»

موارد حذف فعل در متن:

تربیتش همچنان کن که یکی از فرزندان خویش را [تربیت می‌کنی]

تربیت یکسان است ولیکن طبایع مختلف [است]

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: سجع به کار رفته است (وعده خلاف کردی و وفا به جای نیاوردی) اما جناس وجود ندارد.

گزینه «۳»: نویسنده تأثیر تربیت را در ذات و سرشت بد، بیهوده می‌داند.

گزینه «۴»: حرف «را» در هر دو مورد نشانه «مفعول» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۴۷. گزینه «۴»

آرایه تشبیه در متن دیده نمی‌شود.

تضاد: پادشاه و رعیت / درازدستی: کنایه از تجاوز به مال (در اینجا)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واژگان دشوار: زجر، مصدره، مضرت / دستور تاریخی: «را» (پادشاهی را): به معنی «برای»

گزینه «۳»: شبکه معنایی واژگان: پادشاه، رعیت، درویش / مال، مصدره، خزینه

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۴۸. گزینه «۴»

حرف «را» در جمله چهارم نشانه مفعول است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: بعد از «صافی‌تر» فعل «است / باشد» حذف شده است.

گزینه «۲»: کلماتی چند موزن باید به صورت «چند کلمه موزن» باشد.

گزینه «۳»: «تواند بود» شکل تاریخی «می‌تواند باشد» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۴۹. گزینه «۴»

باده عشق: تشبیه / سرگرم دارای ابهام است: ۱- مشغول ۲- مست / پا و با: جناس

/ گلشن: استعاره / خار، ریحانه و گلشن: تناسب (مراعات نظیر) / «خار، ریحانه

بودن» کنایه از آسان بودن سختی‌ها

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۵۰. گزینه «۳»

نوع «را» در این بیت، حرف اضافه است: مگر برای شب تنهایی، روزی وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: مشت زدن به سندان (بزار آهنی ضخیم)، غایت (نهایت) جهل است:

حرف اضافه

گزینه «۲»: چنان که معجزه موسی، طلسم و جادو را [شکست]: نشانه مفعول

گزینه «۴»: فرد غرق شده در نیل، از باران اندیشه نمی‌کند (= نمی‌ترسد): حرف

اضافه

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۵۱. گزینه «۴»

بیت گزینه «۴»: از غفلت و گذر ایام سخن رفته است.

در سایر گزینه‌ها از سختی‌ها و تلخی‌های روزگار سخن گفته و گله‌مند

است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۵۲. گزینه «۲»

وزن و آهنگ در ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» تند و ضربی و در بیت گزینه

«۲» سنگین و آرام است.

(سازها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ تا ۲۳ کتاب درسی)

۶۰. گزینه ۱»

وزن تمامی ابیات، کوتاه، تند و ضربی است. این وزن برای حماسه مناسب‌تر است، زیرا بار حماسی فضای شعر را غنی می‌سازد؛ بیت گزینه ۱» محتوایی تعلیمی دارد.

(سازها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۲ کتاب درسی)

۶۱. گزینه ۱»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲» ساخت دستور تاریخی: اندر کشیدیم.

گزینه ۳» اغلب واژگان، ساختمانی ساده دارند.

گزینه ۴» شبکه معنایی: در بیت دوم واژه‌های چشم، می‌گیرم و ...

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۳ و ۱۵ کتاب درسی)

۶۲. گزینه ۱»

واژه «احتمال» در معنای «تحمّل کردن» به کار رفته است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲» «را» در مصراع دوم بیت اول، در معنای «برای» به کار رفته است و در مصراع دوم بیت دوم، نشانه مفعول است.

گزینه ۳» در ابیات صورت سؤال، تشبیه وجود ندارد.

گزینه ۴» تأکید بیت نخست بر بخت و اقبال است و تلاش را بی‌فایده می‌داند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۳ و ۱۵ کتاب درسی)

۶۳. گزینه ۲»

«تاب» اول؛ به معنای «پیچ و خم» است و «تاب» دوم به معنای «تب و تاب و اضطراب و هیجان» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

فصل یکم (دشواری)

۶۴. گزینه ۴»

در شعر هر دو آرایه تضاد و جناس به کار رفته است.

تضاد: «دوزخ» و «بهشت» / جناس: «چیست» و «نیست»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱» در قالب غزل بیت اول با مصراع‌های زوج هم‌قافیه است.

گزینه ۲» کنایه: سپر انداختن - تسلیم شدن / مراعات نظیر: کمان، سپر و ...

گزینه ۳» ترکیب «می عشق» آرایه تشبیه را پدید آورده است (عشق:

مشبه / می: مشبه‌به)

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۵۳. گزینه ۲»

واژه «قاتل» در معنی «کشنده» برای غیر انسان (زهر) به کار رفته است.
(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۵۴. گزینه ۲»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱» مرده کرد

گزینه ۳» همی کرد

گزینه ۴» همی کرد

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

از جمله کاربردهای تاریخی دستور می‌توان به استفاده از حرف «را» به معنای از یا کاربردهای تاریخی دستوری فعل‌ها می‌توان به «همی کرد» یا «مرده کرد» اشاره کرد که البته تسلط بر این کاربردها مستلزم زدن تست‌های فراوان است.

۵۵. گزینه ۳»

ترکیب‌سازی: وجود ندارد / زبان شعر، ساده و جمله‌ها، کوتاه است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱» کاربرد دستور تاریخی: بشست - شست / وجود فعل امر: فدا کن
گزینه ۲» وجود واژه کهن: خُنک (خوشا) / کمی واژگان عربی: عقل، ایمان، جسم، فدا، خلق، نفس

گزینه ۴» حذف فعل: به خدا [سوگند می‌خورم] / وجود وابسته پسین: مردن جسم زادن جان

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۳ و ۱۵ کتاب درسی)

۵۶. گزینه ۴»

مفهوم بیت پایانی، اظهار ارادت به حضور معشوقی دائمی و زوال‌ناپذیر است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۵۷. گزینه ۴»

مفهوم گزینه ۴» «پرهیز از مردم‌آزاری» است که با عبارت صورت سؤال قرابت مفهومی ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

مفهوم گزینه ۱» از عبارت «... قدر ایام عمر خویش نمی‌داند ...»

مفهوم گزینه ۲» از عبارت «دریافتم که آن راحت اندک و نیاز حقیر است که ...»

مفهوم گزینه ۳» از عبارت «چون بشناختم که آدمی، شریف‌تر خلایق است.»

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸ کتاب درسی)

۵۸. گزینه ۳»

مضمون گزینه ۳» بیان غم و اندوه شاعر است در حالی که وزن و آهنگ آن شاد است.

(سازها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ تا ۲۳ کتاب درسی)

۵۹. گزینه ۳»

وجود شبکه معنایی تناسب بین واژه‌های «بام» و «کبوتر»: قلمرو زبانی

«شهر» استعاره از عالم معنا: قلمرو ادبی

«فواره هوش بشری» بیانگر مفهوم ناتوانی علم و عقل از درک حقایق الهی: قلمرو فکری

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» ویژگی ادبی - ویژگی زبانی - ویژگی ادبی

گزینه ۲» ویژگی ادبی - ویژگی فکری - ویژگی فکری

گزینه ۴» ویژگی زبانی - ویژگی فکری - ویژگی زبانی

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۷۰. گزینه «۴»

«اندیشه کردن» کنایه ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: مثنوی ← بیت‌ها قافیه جداگانه‌ای دارند.

گزینه «۳»: در بیت‌های پایانی به شاه اندرز می‌دهد که باید در اندیشه پس از مرگ باشد و به این دنیای ناپودشده ننازد.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۷۱. گزینه «۴»

شبهه‌های معنایی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جامه، تن / مردن، گور، کفن

گزینه «۲»: بیمار، دارو، علاج / سخن، ناگفتن، حدیث

گزینه «۳»: نیستان، درخت‌زار، باغ، بار، برگ / باران، تگرگ

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ کتاب درسی)

۷۲. گزینه «۳»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: ترکیب‌های «یکی خوب کردار: یک خوب کردار: خوب کرداری» و «نگرفتمی: نمی‌گرفتم» کاربردهای تاریخی دستور هستند که امروزه کاربرد ندارند.

گزینه «۲»: تشبیه: چو گل دهان به خنده باز کرد / چو بلبل به صوتی خوش آغاز کرد - جناس: «بسی و کسی»

گزینه «۴»: شعر لحن روایی - داستانی دارد و در رده ادبیات تعلیمی (اخلاقی) جای می‌گیرد.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۷۳. گزینه «۱»

ه) تشخیص: ناله کمان

ب) کنایه: روسفید بودن (سرفرازی و سربلندی)

د) حس آمیزی: سخن‌های لطیف

الف) استعاره: گلشن (دنیا) / چشم و سر داشتن شبنم

ج) تشبیه: ماه رخسار / پرده دل

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۷۴. گزینه «۴»

در عبارت گزینه «۴» سجع دیده نمی‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: شاهد [را] نشسته [دید] و می [را] ریخته [دید] و قدح [را] شکسته [دید].

گزینه «۲»: نخفتی ← آمدن «ی» در پایان فعل ماضی سوم شخص

گزینه «۳»: شکر قدوم بزرگان را ← «را» در معنای «برای»

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۶۵. گزینه «۴»

بیت صورت پرسش و گزینه «۴» هر دو به این پیام اشاره دارند که هر کس به دنیا دل نبسته دلی شاد دارد.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸ کتاب درسی)

۶۶. گزینه «۳»

شاعر در بیت سوم، دل شکسته خود را ارزشمند می‌داند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «نیارست» و «سرشک» از واژگان کهن محسوب می‌شوند.

گزینه «۲»: در بیت دوم همه آرایه‌های تشبیه (لوح سینه)، مراعات نظیر (لوح و نقش)، تلمیح (اشاره به داستان حضرت نوح) کنایه (دست بردن و نقش سستن) وجود دارد.

گزینه «۴»: واژه‌های «صد هزار و دلبران» ترکیب‌های شعر هستند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۶۷. گزینه «۴»

در شعر علاوه بر آرایه «تضاد» آرایه کنایه نیز به کار رفته است؛ کنایه‌ها: دل گشا بودن ← نشاط‌انگیز بودن / دست‌گیر بودن ← یاری‌رسان بودن

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واژه‌های وندی: نیوشنده، ستایش و ... / واژه‌های مرکب: رهنما، دلگشا / واژه‌های ساده: ایزد، سرای، بیگانه و ...

گزینه «۲»: واژگان کهن: نیوشنده (شنونده)، سرای، هشیوار، ریش و ...

گزینه «۳»: کاربرد ضمیر شخصی «او» برای غیر انسان (خرد) در بیت چهارم

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۶۸. گزینه «۳»

در جمله دوم گزینه «۳» فعل «بودم» به قرینه حذف شده است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ کتاب درسی)

۶۹. گزینه «۲»

در بیت اول تشبیه وجود ندارد و تنها در بیت دوم تشبیه به کار رفته است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: با توجه به تعریف قالب غزل، در شعر صورت سؤال، مصراع اول و مصراع‌های زوج قافیه دارند و ...

گزینه «۳»: تشخیص: حباب، باد نخوت در سر داشته باشد. / تشبیه: باد نخوت

گزینه «۴»: در بیت نخست واژه‌های «تاب و عتاب» قافیه هستند و جناس دارند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

توجه کنید قالب غزل با قالب قصیده از نظر قرارگیری قافیه دقیقاً یکسان است ولی محتوای آن‌ها متفاوت است.

۷۵. گزینه ۱»

عبارت گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴» بیانگر یک نکته اخلاقی هستند و در زمره ادبیات تعلیمی قرار می‌گیرند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸ کتاب درسی)

۷۶. گزینه ۴»

متن صورت سؤال در رده متون تعلیمی است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۷۷. گزینه ۳»

تمام آرایه‌های ادبی از جمله «تلمیح» جزء قلمرو ادبی هستند.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۷۸. گزینه ۲»

آهنگ این بیت «سنگین و آرام» و آهنگ سایر ابیات «تند، سریع و سبک» است. (سازها و عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۱ و ۲۲ کتاب درسی)

۷۹. گزینه ۴»

مفهوم شعر در نكوهش حرص و طمع و غفلت نوزیدن و ناپایداری عمر و دنیا است. تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: هر بیت شعر، قافیه مستقل دارد و در قالب مثنوی سروده شده است. گزینه «۲»: در عبارات «سپهرم مدد کرد» و «که از مردگان پندت آید به گوش» جابه‌جایی ضمیر صورت گرفته است.

گزینه «۳»: کنایه: پنبه غفلت از گوش کردن / جناس: کرمان (نام شهری) و کرمان (کرم‌ها)، گوش و هوش

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

نکته پیشرفته:

به جابه‌جایی ضمیر، جهش ضمیر نیز گفته می‌شود. برای مثال مصراع دوم بیت چهارم برابر است با: که از مردگان به گوش تو پند بیاید.

۸۰. گزینه ۲»

تضاد: خرید و فروخت

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: وجود وابسته پیشین: «پنج» در «پنج گروه»

گزینه «۳»: کاربرد کهن واژگان: بتر(کهن) ← بدتر(امروزی) / حذف حرف «را» وام کردن [را] ذلی عظیم دان

گزینه «۴»: واژه «وام» چند بار تکرار شده است / آزار بازخواستن بتر از آزار دادن [است].

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۸۱. گزینه ۳»

گزینه (الف) مجاز یک آرایه ادبی است و همه آرایه‌های ادبی در حیطه قلمرو ادبی قرار دارند.

گزینه (ب) نوع ترکیبات (وصفی و اضافی) در حیطه قلمرو زبانی قرار دارند. (مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

۸۲. گزینه ۴»

واژگان غیرفارسی متن بسیار کم است؛ مانند: ابتداء، ساعت، شراب ...

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۸۳. گزینه ۲»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: یکی را از وزرا پسری کودن بود: یکی از وزرا پسری داشت.

گزینه «۴»: می‌کن: کاربرد تاریخی فعل امر

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۸۴. گزینه ۳»

در بیت گزینه «۳» حذف فعل صورت نگرفته است و فعل مصراع دوم در مصراع اول آمده است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: نرخ قند را شکسته است.

گزینه «۲»: «گو»، «گیر» فعل امر بدون «ب» هستند.

گزینه «۴»: شکرانه را: برای شکرانه

(مبانی تحلیل متن، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ کتاب درسی)

۸۵. گزینه ۴»

«را» در جمله گزینه «۴» در معنای «برای» (حرف اضافه) به کار رفته است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: نشست: می‌نشست / بستی: می‌بست.

گزینه «۳»: آن به که: بهتر [است] که ...

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ کتاب درسی)

۸۶. گزینه ۲»

در این بیت، آرایه تکرار به کار نرفته است؛ «در بند چیزی بودن» کنایه از «در فکر بودن» است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۸۷. گزینه ۲»

در بیت پایانی «آرایه جناس» به کار نرفته است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واج‌آرایی: تکرار واج «ر» / جناس: بر، برگ

گزینه «۳»: «خگر» در معنای آتش، کاربرد کهن دارد. / «بمیرد» در معنای «خاموش شود» به کار رفته است.

گزینه «۴»: در ابیات بر این مفهوم تأکید شده است که به دنبال هر دشواری، آسانی فرا می‌رسد.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ تا ۱۶ کتاب درسی)

۸۸. گزینه «۲»

نوع ادبی ابیات «الف»، «پ»، «ث» و «ج» غنایی است.

نوع ادبی ابیات «ب» و «ت» تعلیمی است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۶۸ کتاب درسی)

۸۹. گزینه «۳»

«گیرد» در بیت سوم، در معنای «شعله‌ور شدن» است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: تشخیص: گریستن قلم / کنایه: از چشم خلق افتادن / مجاز: «شهر»

و «جهان» (بیت چهارم)

گزینه «۲»: فعل «سگالم» از مصدر «سگالیدن: اندیشیدن» امروزه کاربرد ندارد.

گزینه «۴»: شاعر از سوز و گداز و عشق خود به معشوق سخن می‌گوید.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۹۰. گزینه «۲»

مفهوم بیت گزینه «۲»، رنج کشیدن شاعر در هجران معشوق است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۹۱. گزینه «۳»

پیام متن، نکوهش قدرت‌طلبی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «گران و دگران» سجع و جناس دارند.

گزینه «۲»: دستور تاریخی: استفاده از فعل‌هایی مانند «همی‌گردید» / استفاده از

دو نشانه برای یک متمم (به روی زمین بر)

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۹۲. گزینه «۱»

در این بیت‌ها آرایه‌های ادبی فراوانی دیده نمی‌شود.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۳ و ۱۵ کتاب درسی)

۹۳. گزینه «۲»

«را» در این بیت به معنای «برای» است. (دل روباه برای دفع رنج خوب است).

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۴ کتاب درسی)

۹۴. گزینه «۱»

در متن، آرایه تشبیه به کار نرفته است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸ کتاب درسی)

۹۵. گزینه «۱»

مفهوم سایر ابیات:

گزینه «۲»: توصیه به قناعت

گزینه «۳»: تأثیر ناپذیری تربیت بر انسان‌های ناشایست

گزینه «۴»: سفارش به راستگویی در تمام شرایط

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۹۶. گزینه «۳»

در عبارت گزینه «۳»، کاربردهای کهن و غیررایج وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: خلاص خود را: برای خلاصی (نجات) خود (کاربرد «را» به معنی

«برای») / می‌جست: جست‌وجو می‌کرد

گزینه «۲»: «زنبورخانه» به جای «لانه‌ی زنبور» و «شهد» به جای «عسل» /

«چیزی» به جای «مقداری»

گزینه «۴»: کاربرد «تیک بنگریستم» به جای «خوب دقت کردم» / و «حقیر» به

جای «کم»

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ کتاب درسی)

۹۷. گزینه «۳»

در بیت گزینه «۳»، «مثل» یافت نمی‌شود. دل داشتن و ناله کردن قلم: تشخیص

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: تکرار صامت «ش» آرایه نغمه حروف را پدید آورده است. /

مستی و هشیاری: تضاد

گزینه «۲»: تن‌پروری شمع: تشخیص / اشک و آه: مراعات نظیر

گزینه «۴»: «صاحب برگ شدن نخل امید» کنایه از به ثمر رسیدن امید /

نخل امید: تشبیه

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۹۸. گزینه «۲»

مفهوم گزینه «۲»، دل نیستن به دنیا و مذمت آن است و مفهوم سایر

گزینه‌ها دعوت به شادی و شادمانی و غنیمت شمردن لحظه لحظه عمر است.

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۹۹. گزینه «۴»

بیت گزینه «۴» هیچ‌کدام از دو آرایه (تشخیص و حس‌آمیزی) را ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «واج‌آرایی» در تکرار صامت «ش» کاملاً مشهود است. / تشبیه:

مصراع اول: مشبه، مصراع دوم: مشبه‌به

گزینه «۲»: «تلمیح» به داستان عشق فرهاد به شیرین و کوه‌کن بودن فرهاد

و «اغراق» در بیت آشکار است.

گزینه «۳»: «پای جان» اضافه استعاری (تشخیص) / گل و خار: تضاد

(مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵ کتاب درسی)